

KPMG d.o.o. Podgorica
Svetlane Kane Radević 3
81000 Podgorica
Montenegro

Tel./Fax: +382 20 201 480
E-mail: info@kpmg.me
Internet: www.kpmg.me

Izveštaj nezavisnog revizora

AKCIONARIMA

PRVA BANKA CRNE GORE A.D. PODGORICA – OSNOVANA 1901. GODINE

Izvršili smo reviziju priloženih finansijskih iskaza Prve banke Crne Gore a.d. Podgorica – osnovane 1901. godine (u daljem tekstu: „Banka“), koji se sastoje od bilansa stanja na dan 31. decembra 2013. godine, bilansa uspjeha, iskaza o promjenama na kapitalu i iskaza o tokovima gotovine za godinu koja se završava na taj dan, kao i napomena, koje sadrže pregled osnovnih računovodstvenih politika i ostala objelodanjivanja.

Odgovornost rukovodstva za finansijske iskaze

Rukovodstvo je odgovorno za sastavljanje i istinito i objektivno prikazivanje finansijskih iskaza u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji važećim u Crnoj Gori, i propisima Centralne banke Crne Gore koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka, i za uspostavljanje takvih internih kontrola za koje se smatra da su relevantne za pripremu finansijskih iskaza, koji ne sadrže materijalno značajne greške, nastale bilo zbog pronevjere ili zbog grešaka u radu.

Odgovornost revizora

Naša odgovornost je da na osnovu izvršene revizije izrazimo mišljenje o priloženim finansijskim iskazima. Reviziju smo izvršili u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji važećim u Crnoj Gori i Međunarodnim standardima revizije. Ovi standardi zahtijevaju da se pridržavamo relevantnih etičkih zahtjeva i da reviziju planiramo i obavimo na način koji nam omogućuje da steknemo razumni nivo uvjerenja da finansijski iskazi ne sadrže materijalno značajne greške.

Revizija obuhvata obavljanje procedura u cilju prikupljanja revizorskih dokaza o iznosima i objelodanjivanjima u finansijskim iskazima. Izbor procedura zavisi od naše procjene, uključujući i procjenu rizika od materijalno značajnih grešaka u finansijskim iskazima nastalih bilo zbog pronevjere ili grešaka u radu. U procjeni rizika uzimamo u obzir interne kontrole, koje su relevantne za sastavljanje i istinito i objektivno prikazivanje finansijskih iskaza, sa ciljem kreiranja odgovarajućih revizorskih procedura, ali ne i za svrhe izražavanja mišljenja o efektivnosti primijenjenih internih kontrola. Takođe, revizija obuhvata i ocjenu adekvatnosti primijenjenih računovodstvenih politika i opravdanosti značajnih procjenjivanja, koje je rukovodstvo izvršilo, kao i ocjenu opšte prezentacije finansijskih iskaza.

Smatramo da su revizorski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući i pružaju osnov za izražavanje našeg mišljenja sa rezervom.

Osnov za mišljenje sa rezervom

Stečena aktiva Banke iznosi EUR 26.729 hiljade na dan 31. decembra 2013. godine i evidentirana je u vrijednosti nenaplaćene glavnice, pripadajućih kamata i drugih naknada i poreza na promet nepokretnosti u momentu sticanja prava. U skladu sa zahtjevima IAS 36 – *Umanjenje vrijednosti imovine*, a na osnovu nezavisne procjene vrijednosti, kod pojedinih sredstava identifikovani su imparitetni gubici, odnosno fer vrijednost tih sredstava umanjena za troškove prodaje je niža od knjigovodstvene vrijednosti u iznosu od EUR 1.595 hiljada na dan 31. decembar 2013. godine. Saglasno tome, stečena aktiva Banke je precijenjena u iznosu od EUR 1.595 hiljada na dan 31. decembar 2013. godine, a neto rezultat tekuće godine i kapital Banke su precijenjeni za isti iznos.

Prihode po osnovu naknada za odobravanje kredita, garancija i drugih oblika jemstava, kao i rashode naknada koje se obračunavaju Banci po osnovu primljenih kredita, Banka priznaje u momentu pružanja usluge, odnosno kada su naknade dospjele za plaćanje. Ovakav računovodstveni tretman odstupa od zahtjeva IAS 18 – *Prihodi* i IAS 39 – *Finansijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje*, po kojima se ove naknade tretiraju i priznaju kao integralni dio efektivne kamate finansijskog instrumenta. Iz praktičnih razloga, nismo bili u mogućnosti da utvrdimo efekte koje bi primjena navedenih standarda imala na finansijske iskaze Banke za 2013. godinu.

Mišljenje sa rezervom

Po našem mišljenju, osim za efekte pitanja navedenih u dijelu *Osnov za mišljenje sa rezervom*, finansijski iskazi istinito i objektivno prikazuju finansijsko stanje Banke na dan 31. decembra 2013. godine, poslovni rezultat i tokove gotovine za godinu koja se završava na taj dan i sastavljeni su u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji važećim u Crnoj Gori, i propisima Centralne banke Crne Gore koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka.

Skretanje pažnje

Ne izražavajući dodatnu rezervu u odnosu na dato mišljenje, skrećemo pažnju na napomenu 27 uz ove finansijske iskaze, u kojoj se navodi da su na dan 31. decembra 2013. godine, bez efekata pitanja koje smo naveli u dijelu *Osnov za mišljenje sa rezervom*, dva pokazatelja ročne usklađenosti, kao i pokazatelji izloženosti prema jednom licu ili grupi povezanih lica i izloženosti prema licima povezanim sa Bankom, bili neusklađeni sa propisanim limitima Centralne banke Crne Gore i limitima propisanim važećim Zakonom o bankama na dan 31. decembra 2013. godine.

Kao što je objelodanjeno u napomeni 38 uz ove finansijske iskaze, Centralna Banka Crne Gore je dana 13. februara 2014. godine donijela rješenje kojim se Banci nalaže da dostigne koeficijent solventnosti od minimum 12% do 30. septembra 2014. godine i održava ga do 31. decembra 2014. godine. Koeficijent solventnosti obračunat od strane Banke, bez efekata pitanja koje smo naveli u dijelu *Osnov za mišljenje sa rezervom*, na dan 31. decembar 2013. godine iznosi 11,05%. U skladu sa obračunom koji je Banka izvršila na osnovu nerevidiranih finansijskih informacija za prvi kvartal 2013. godine, na dan 31. marta 2013. godine koeficijent solventnosti Banke iznosi 10,55%. Banka je donijela Plan uvećanja sopstvenih sredstava kao što je objelodanjeno od strane Banke u napomeni 38.

Podgorica, 30. maj 2014. godine

KPMG d.o.o. Podgorica

Branko Vojnović
Ovlašćeni revizor

**PRVA BANKA CRNE GORE A.D., PODGORICA
- OSNOVANA 1901. GODINE**

**Finansijski iskazi
31. decembar 2013. godine**

PRVA BANKA CRNE GORE A.D., PODGORICA - OSNOVANA 1901. GODINE

SADRŽAJ	Strana
FINANSIJSKI ISKAZI	
Bilans uspjeha	3
Bilans stanja	4
Iskaz o promjenama na kapitalu	5
Iskaz o tokovima gotovine	6
Napomene uz finansijske iskaze	7 - 47

BILANS USPJEHA

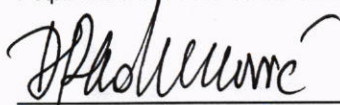
U periodu od 1. januara do 31. decembra 2013. godine
(U hiljadama EUR)

	Napomene	31-Dec-13	31-Dec-12
Prihodi od kamata i slični prihodi	3.1, 4a	14,255	15,762
Rashodi od kamata i slični rashodi	3.1, 4b	(7,882)	(8,212)
Neto prihodi od kamata		6,373	7,550
Prihodi od dividendi	8	422	1,371
Troškovi obezvrjeđenja	3.6, 5a	(1,173)	(6,261)
Troškovi rezervisanja		300	300
Prihodi od naknada i provizija	3.1, 6a	4,111	3,464
Rashodi naknada i provizija	3.1, 6b	(2,100)	(9,131)
Neto prihodi/(rashodi) od naknada i provizija		2,011	(5,668)
Neto dobiti od investicionih HOV		76	-
Neto dobiti od kursnih razlika		130	34
Troškovi zaposlenih	9	(4,531)	(4,380)
Opšti i administrativni troškovi	10	(4,903)	(4,818)
Troškovi amortizacije		(908)	(1,020)
Ostali rashodi		(709)	(720)
Ostali prihodi	7	3,363	13,779
		(7,482)	2,875
OPERATIVNI PROFIT		451	167
Porez na prihod	11	17	(47)
NETO PROFIT		434	214

Napomene na narednim stranama čine sastavni dio ovih finansijskih iskaza.

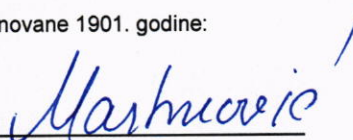
Ovi finansijski iskazi su usvojeni od strane Odbora direktora Prve banke Crne Gore A.D., Podgorica - osnovane 1901. godine dana 30. maja 2014. godine.

Potpisano u ime Prve banke Crne Gore A.D., Podgorica - osnovane 1901. godine:

Darko Radunović
Glavni izvršni direktor

Nataša Martinović
Izvršni direktor – Upravljanje rizicima i podrška poslovanju

PRVA BANKA CRNE GORE A.D., PODGORICA - OSNOVANA 1901. GODINE

BILANS STANJA
Na dan 31. decembra 2013. godine
(U hiljadama EUR)

	<u>Napomene</u>	<u>31-Dec-13</u>	<u>31-Dec-12</u>
SREDSTVA			
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	12	27,356	23,251
Kredit i potraživanja od banaka	13	5,851	4,662
Kredit i potraživanja od klijenata	14	169,029	176,335
Sredstva namijenjena prodaji	19	8,906	8,544
Finansijska sredstva koja se drže za trgovanje	16	294	294
Investicione hartije od vrijednosti koje se drže do dospelosti		6,462	4,458
Investicije u zavisna preduzeća	17	3,252	3,252
Nekretnine, postrojenja i oprema	15	2,021	2,801
Nematerijalna sredstva	20	37	60
Odložena poreska sredstva		176	128
Ostala finansijska potraživanja		542	1,432
Ostala poslovna potraživanja	18	27,363	24,222
Ukupna sredstva		251,289	249,439
PASIVA			
Depoziti banaka	21	1,508	322
Depoziti klijenata	22	203,652	200,916
Pozajmljena sredstva od banaka		-	113
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	23	2,380	3,514
Rezerve	26	203	198
Ostale obaveze	25	3,348	4,203
Subordinisani dug	24	9,188	9,913
Ukupne obaveze		220,280	219,178
KAPITAL			
Akcijski kapital	27	55,428	55,428
Akumulirani gubitak		(34,172)	(34,700)
Dobit tekuće godine		434	214
Ostale rezerve		9,319	9,319
Ukupan kapital		31,009	30,261
Ukupni kapital i obaveze		251,289	249,439

<u>VANBILANSNA EVIDENCIJA</u>	<u>Napomena</u>	<u>31-Dec-13</u>	<u>31-Dec-12</u>
Neopozive obaveze za davanje kredita		3,772	2,604
Izdate garancije		35,611	29,223
Izdate plative garancije		-	414
Izdate činidbene garancije		33,282	25,004
Ostale vrste garancija		2,329	3,805
Kolateral po osnovu potraživanja		471,121	512,578
Ostale stavke vanbilansne izloženosti banke		30,148	31,421
Ukupno		540,652	575,826
MEMORANDUM			
Evidentna kamata		6,924	8,591
Ukupno vanbilansna evidencija	28	547,576	584,417

Napomene na narednim stranama čine sastavni dio ovih finansijskih iskaza.

ISKAZ O PROMJENAMA NA KAPITALU
U periodu od 1. januara do 31. decembra 2013. godine
(U hiljadama EUR)

	<u>Akcijski kapital</u>	<u>Ostale rezerve</u>	<u>Akumulirani gubitak</u>	<u>Ukupno</u>
Stanje na dan 1. januara 2012. godine	55,428	-	(34,700)	20,728
Dobitak tekućeg perioda	-	-	215	215
Stanje na dan 31. decembar 2012. godina	<u>55,428</u>	<u>-</u>	<u>(34,485)</u>	<u>20,943</u>
Evidentiranje na 1.januar 2013. godine				
Rezerve za procijenjene gubtke po regulatorne zahtjevu	-	9,319	-	9,319
Stanje, 1. januara 2013. godine	<u>55,428</u>	<u>9,319</u>	<u>(34,485)</u>	<u>30,261</u>
Korekcije akumuliranog dobitka-prenos na internu evidenciju	-	-	314	314
Dobit tekuće godine	-	-	434	434
Stanje na dan , 31. decembar 2013. godine	<u><u>55,428</u></u>	<u><u>9,319</u></u>	<u><u>(33,738)</u></u>	<u><u>31,009</u></u>

Napomene na narednim stranama čine sastavni dio ovih finansijskih iskaza.

ISKAZ O TOKOVIMA GOTOVINE

U periodu od 1. januara do 31. decembra 2013. godine
(U hiljadama EUR)

Tokovi gotovine iz poslovnih aktivnosti	31-Dec-13	31-Dec-12
Prilivi po osnovu kamata i slični prihodi	14,232	13,119
Odlivi po osnovu kamata i slični prihodi	(7,688)	(8,365)
Prilivi po osnovu naknada i provizija	4,042	3,481
Odlivi po osnovu naknada i provizija	(2,100)	(1,830)
Odlivi po osnovu zarada zaposlenih i troškova za dobavljače	(9,713)	(8,972)
Povećanje kredita i ostale aktive	3,942	4,369
Prilivi/(odlivi) po osnovu depozita i ostalih obaveza	3,142	(8,519)
Plaćeni porezi	(340)	(550)
Ostali prilivi	2,473	3,002
Neto prilivi/(odlivi) gotovine iz poslovnih aktivnosti	7,990	(4,265)
Gotovinski tokovi iz aktivnosti investiranja		
Kupovina nekretnina i opreme	(90)	(152)
Kupovina nematerijalnih ulaganja	(20)	(35)
Državni zapisi	(1,926)	580
Prilivi od prodaje materijalne i dugotrajne imovine	-	3
Neto prilivi/(odlivi) gotovine iz aktivnosti investiranja	(2,036)	396
Tokovi gotovine iz finansijskih aktivnosti		
Povećanje pozajmljenih sredstava	(790)	(1,642)
Neto odlivi gotovine iz aktivnosti finansiranja	(790)	(1,642)
Efekat kursnih razlika na gotovinu i gotovinske ekvivalente	130	30
Neto povećanje/(smanjenje) gotovine i gotovinskih ekvivalenata	5,294	(5,481)
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na početku perioda	27,913	33,394
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na kraju perioda	33,207	27,913

Napomene na narednim stranama čine sastavni dio ovih finansijskih iskaza.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2013. godine

1. OSNIVANJE I POSLOVANJE BANKE

Prva banka Crne Gore A.D., Podgorica - osnovana 1901. godine (u daljem tekstu "Banka") je osnovana 1901. godine, a 2002. godine je registrovana kao akcionarsko društvo kod Privrednog suda u Podgorici. Tokom 2002. godine, nakon usaglašavanja sa Zakonom o privrednim društvima, izvršen je upis u Centralni registar Privrednog suda u Podgorici – registarski broj 4-0000732/001.

Banka je kod Komisije za hartije od vrijednosti upisana u Registar emitenata hartija od vrijednosti pod brojem 02/3-2/2-01.

Banka je univerzalna komercijalna banka.

U skladu sa Zakonom o bankama i Statutom, Banka obavlja poslove primanja depozita i drugih sredstava fizičkih i pravnih lica i odobravanje kredita i drugih plasmana iz tih sredstava, u cjelini ili djelimično, za svoj račun.

Pored ovih poslova može da obavlja i sljedeće poslove:

- izdaje garancije i preuzima druge vanbilansne obaveze;
- kupuje, prodaje i naplaćuje potraživanja;
- izdaje, obrađuje i evidentira platne instrumente;
- platni promet u zemlji i sa inostranstvom;
- finansijski lizing;
- trguje u svoje ime i za svoj račun ili za račun komitenta stranim sredstvima plaćanja, uključujući mjenjačke poslove i finansijskim derivatima;
- kastodi poslove;
- vrši izradu analiza i davanje informacija i savjeta o kreditnoj sposobnosti društava i preduzetnika;
- depo poslove;
- usluge čuvanja u sefovima i
- druge poslove u skladu sa odobrenjem Centralne banke Crne Gore.

Banka ima sjedište u Podgorici i obavlja svoje aktivnosti kroz mrežu filijala (13), i šaltera (20) (31. decembra 2012. godine: 14 filijala i 20 šaltera) u Podgorici, Danilovgradu, Nikšiću, Kotoru, Cetinju, Budvi, Tivtu, Baru, Herceg Novom, Ulcinju, Bijelom Polju, Pljevljima, Rožajama i Beranama.

Na dan 31. decembra 2013. godine Banka je imala 107 zaposlenih radnika i 124 radnika koja su preuzeta od Agencije za zapošljavanje GI Group (2012. godine: 248 zaposlenih radnika).

Bankom upravljaju akcionari. Organi upravljanja Bankom su Skupština akcionara i Odbor direktora koji imenuje Skupština akcionara.

Članovi Odbora direktora Banke, na dan 31. decembra 2013. godine:

<u>Ime i prezime</u>	<u>Funkcija</u>
G-din Darko Radunović	Predsjednik
G-din Srđa Kovačević	Član
G-din Enrico Malerba	Član
G-din Milorad Pavlak	Član
G-dja Neda Ivović	Član

Izvršni direktori Banke na dan 31. decembra 2013. godine:

<u>Ime i prezime</u>	<u>Ključno područje</u>
G-din Milan Perović	Glavni izvršni direktor
G-đa Mina Jovanović	Izvršni direktor

U toku 2014. godine su izabrani novi Izvršni direktori I to:

<u>Ime i prezime</u>	<u>Ključno područje</u>
Darko Radunović	Glavni izvršni direktor
Milorad Pavlek	Izvršni direktor
Nataša Martinović	Izvršni direktor

Na dan 31. decembra 2013. godine, Direktor Odjeljenja za praćenje usaglašenosti je Vesna Bogdanović.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2013. godine

Na dan 31. decembra 2013. godine, Interni revizor je Žana Kasalica.

Članovi Odbora za reviziju Banke, na dan 31. decembra 2013. godine::

Ime i prezime	Funkcija
G-din Zoran Todorović	Predsjednik
G-din Nemanja Nikolić	Član
G-din Zoran Jelić	Član

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH ISKAZA

2.1. Osnove za sastavljanje i prezentaciju finansijskih iskaza

Banka ima obavezu da vodi svoje računovodstvene evidencije i sastavlja finansijske iskaze u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji Crne Gore („Sl. list CG” br. 69/2005, 80/2008 i 32/2011), Zakonom o bankama („Sl. list CG” br. 17/2008, 44/2010 i 40/2011) i ostalim podzakonskim aktima.

Tokom 2012. godine Savjet Centralne banke Crne Gore donio je više podzakonskih akata koji su stupili na snagu 1. januara 2013. godine. Glavne izmjene regulative kojom se reguliše bankarsko poslovanje odnose se na: novu formu finansijskih iskaza, promjene kontnog okvira, vrednovanje stavki bilanse aktive i vanbilansnih stavki u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja, uvođenje koncepta potencijalne rezerve za kreditne gubitke, definisanje adekvatnog kolaterala, povezanosti između dva ili više lica, uvođenje interne evidencije, definisanje razlike između potencijalnih rezervi i ispravki vrijednosti kao odbitne stavke od kapitala pri obračunu sopstvenih sredstava.

Priloženi finansijski iskazi pripremljeni su u skladu sa Odlukom o sadržaju, rokovima i načinu sačinjavanja i dostavljanja finansijskih izvještaja banaka ("Sl. list CG", br. 15/2012 i 18/2013) koja propisuje novu formu obrazaca za 2013. godinu. U skladu sa ovom Odlukom i Odlukom o kontnom okviru za banke ("Sl. list Crne Gore", br. 55/12) uporedni podaci za 2012. godinu reklasifikovani su kako bi bili uporedivi sa formom izvještavanja za 2013. godinu.

Prema Uputstvu o načinu evidentiranja rezervacija za potencijalne kreditne gubitke, ispravki vrijednosti i otpisanih stavki bilansne aktive pri utvrđivanju početnog stanja u poslovnim knjigama banaka za 2013. godinu („Sl. list CG” br. 61/2012) Banka je izvršila sljedeća evidentiranja:

- potraživanja (kredit i kamate) koja su u skladu sa važećom regulativom bila klasifikovana u vanbilansnu evidenciju prenijeta su u bilans stanja,
- sva potraživanja za koja su ispunjeni uslovi za isključivanje potraživanja iz bilansa banke u skladu sa Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama ("Službeni list CG", br. 22/12 i 55/12) otpisana su i evidentirana u internoj evidenciji,
- otvaranje računa rezervi za procijenjene gubitke u okviru kapitala i rezervi (konto 3025) na kojem je formirano saldo na 1.1.2013. godine kao razlika između izdvojenih rezervacija za potencijalne gubitke po stavkama bilansne aktive, naknade za kreditne gubitke po vanbilansnim stavkama, rezervacija izdvojenih po osnovu klasifikacije kredita u klasifikacionu grupu "E" i rezervacija po suspendovanoj kamati (potražni promet) i zbira ispravki vrijednosti i rezervisanja za gubitke (dugovni promet).

U prikazanim finansijskim iskazima izvršene su korekcije bilansa stanja na dan 31. decembra 2012. godine za pomenute efekte knjiženja na dan 1. januar 2013. godine, radi uporedivosti pozicija bilansa stanja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2013. godine

Efekti knjiženje na dan 1. januar 2013. godine prikazani su u tabeli:

	Kreditni i potraživanja od klijenata	Potraživanja banke po neizmirenim akceptima, garancijama i mjenicama	Kamatna potraživanja po kreditima	Ostala aktiva	Vanbilansna evidencija	Depoziti kod domaćih banaka	Ukupno
Knjigovodstveno evidentiranje potraživanja klasifikovanih u klasifikacionu kategoriju E	24,247	1,083	3,208	12	-	-	28,550
Evidentiranje rezervacija za potencijalne gubitke izdvojenih zaključno sa 31.12.2012.	43,997	42	1,004	27	178	97	45,345
Ispravka vrijednosti potraživanja i rezervisanja za gubitke po vanbilansnoj aktivi	33,480	619	1,917	3	7	-	36,026
Efekat na kapital na dan 1. januar 2013. godine	10,517	(578)	(913)	24	171	97	9,318

U prikazanim finansijskim iskazima izvršene su korekcije bilansa stanja na dan 31. decembra 2012. godine za pomenute efekte knjiženja na dan 1. januar 2013. godine, radi uporedivosti pozicija bilansa stanja.

Banka je u sastavljanju ovih finansijskih iskaza primjenjivala računovodstvene politike obrazložene u napomeni 3. koje su zasnovane na računovodstvenim, bankarskim i poreskim propisima Crne Gore. Navedene računovodstvene politike su konzistentno primijenjene za sve prezentovane izvještajne periode.

Revidirani konsolidovani finansijski izvještaji i izvještaji o pokazateljima bankarske grupe sa stanjem na dan 31. decembra tekuće godine se dostavljaju Centralnoj banci Crne Gore u roku od 180 dana od datuma na koji se ovi izvještaji sastavljaju.

Na dan 01.11.2013 Banka je preknjizila iz bilansa na internu evidenciju potraživanja od klijenta i odnosnih ispravki vrijednosti, a koja su na dan 1.1.2013 ispunila uslove za isključivanje potraživanja iz bilansa banke u skladu sa Odlukom o minimalnim standardima sa upravljanje kreditnim rizikom. Obzirom da Banka nije uradila navedeno preknjižavanja prije formiranja računa 3025, odnosno preko računa ispravki vrijednosti, Banka je umjesto ispravki vrijednosti koristila račun akumuliranog gubitka. Iznos korekcije akumuliranog gubitka po ovom osnovu je iznosio EUR 3.766 hiljada. Ostale korekcije računa akumuliranog gubitka su se odnosile na odluke komisije za otpis potraživanja kojom je odobren trajni otpis po osnovu obračunatih kamata na kreditima iz prethodne godine.

2.2 Zvanična valuta izvještavanja

Finansijski iskazi Banke su iskazani u hiljadama eura (EUR), koji je funkcionalna valuta Banke i zvanična valuta u kojoj se podnose finansijski izvještaji u Crnoj Gori. Osim ako nije drugačije naznačeno, svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR.

2.3. Korišćenje procjenjivanja

Prezentacija finansijskih iskaza zahtijeva od rukovodstva Banke korišćenje najboljih mogućih procjena i razumnih pretpostavki, koje imaju efekta na prezentovane vrijednosti sredstava i obaveza i objelodanjivanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja finansijskih iskaza, kao i prihoda i rashoda u toku izvještajnog perioda. Ove procjene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na dan sastavljanja finansijskih iskaza i najvećim dijelom se odnose na: procjene iznosa rezervisanja po kreditima i kamatama, rezervisanja za depozite kod drugih banaka, rezervisanja za trajne uloge i vanbilansne stavke. Ipak, stvarni rezultati mogu odstupati od ovih procjena.

2.4. Nastavak poslovanja

Finansijski iskazi su pripremljeni na bazi koncepta nastavka poslovanja, koji podrazumijeva da će Banka nastaviti sa poslovanjem u predvidivoj budućnosti.

Na dan 31. decembra 2013. godine Banka je imala EUR 9,020 hiljada subordinisanog duga, a koeficijent solventnosti, izračunat od strane Banke iznosio je 11.05%.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2013. godine

Tokom 2013. godine, odnosno do datuma izdavanja ovih finansijskih izvještaja, Banka je aktivno smanjivala svoj kreditni portfolio, kroz proces dekonsolidacije kreditnog portfolia Banke prenosom na internu evidenciju i na bazi naplate potraživanja po osnovu datih kredita. U toku 2013. godine novoodobreni krediti su iznosili EUR 48.592 hiljade od čega se na overdraft kredite odnosi EUR 14.548 hiljada, dok je naplata u efektivni iznosila EUR 57.274 hiljade od čega se na overdraft kredite odnosi EUR 14.469 hiljada.

Banka je u toku 2013. godine takođe uložila značajne napore vezane za naplatu problematičnih potraživanja koja su za rezultat imala izvršena nova sticanja nepokretne imovine koja je predstavljala kolateral za problematične plasmane. Ukupan iznos izvršenih sticanja u 2013. godini je EUR 9.129 hiljada.

U cilju poboljšanja poslovnih performansi Banke i konkurentnosti Banke na bankarskom tržištu Crne Gore, Banka je u 2013. godini uvela nove kreditne i depozitne proizvode i pružala bankarske usluge pod atraktivnijim uslovima i rukovodstvo Banke je preduzelo mjere koje su imale za rezultat smanjenje koncentracije depozita u 2013. godini, prije svega umanjnjem depozita najvećih deponenata, sa trendom koji se nastavio i u 2014. godini. Na dan 31. decembra 2013. godine, Banka je imala 185.462 deponenata, a od toga 178.272 fizičkih lica i 7.190 pravnih lica (31. decembar 2012. godine: ukupan broj deponenata: 165.865, fizička lica: 158.504, pravna lica: 7.361).

U toku 2013. godine Banka je održavala likvidnost iznad propisanog minimuma. Dalje, Rukovodstvo Banke je kao jedan od ključnih poslovnih ciljeva za 2014. godinu definisalo poboljšanje likvidne pozicije Banke i smanjenje negativnog GAP-a.

Takođe u cilju unapređenja sistema korporativnog upravljanja i efikasnosti i efektivnosti sistema internih kontrola, Banka je u 2013. godini revidirala Metodologiju za identifikovanje i ocjenu značaja rizika, definisala katalog i matricu rizika, kao i usvojila druge nove politike i procedure Banke.

Kao krajnji pozitivan efekat svih gore opisanih preduzetih mjera i aktivnosti rukovodstva Banke, Banka je poslovnu 2013. godinu završila za pozitivnim rezultatom u iznosu od EUR 434 hiljade (2012: dobitak EUR 214 hiljada).

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

3.1. Prihodi i rashodi po osnovu kamata i naknada

Prihodi i rashodi po osnovu kamata, uključujući zateznu kamatu i ostale prihode i ostale rashode vezane za kamatonosnu aktivu, odnosno kamatonosnu pasivu, obračunati su po načelu uzročnosti prihoda i rashoda.

Prihodi i rashodi od naknada nastali su pružanjem, odnosno korišćenjem bankarskih usluga, a u iskazu o ukupnom rezultatu se priznaju u trenutku pružanja, odnosno korišćenja usluga. Prihodi po osnovu naknada za odobravanje kredita su takođe priznati u trenutku odobravanja kredita.

3.2. Preračunavanje deviznih iznosa

Poslovne promjene nastale u stranoj valuti su preračunate u EUR po srednjem kursu utvrđenom na međubankarskom tržištu deviza, koji je važio na dan poslovne promjene.

Sredstva i obaveze iskazane u stranoj valuti na dan iskaza o finansijskoj poziciji, preračunati su u EUR po srednjem kursu utvrđenom na međubankarskom tržištu deviza koji je važio na taj dan.

Neto pozitivne ili negativne kursne razlike nastale prilikom poslovnih transakcija u stranoj valuti i prilikom preračuna pozicija iskaza o finansijskoj poziciji iskazanih u stranoj valuti knjižene su u korist ili na teret iskaza o ukupnom rezultatu, kao dobiti ili gubici po osnovu kursnih razlika.

Preuzete i potencijalne obaveze u stranoj valuti preračunate su u EUR po srednjem kursu utvrđenom na međubankarskom tržištu deviza koji je važio na taj dan.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2013. godine

3.3. Porezi i doprinosi

Porez na dobit

Tekući porez na dobit

Porez na dobit se obračunava i plaća u skladu sa Zakonom o porezu na dobit pravnih lica Član 28 ("Sl. list CG", br. 80/04, br. 40/2008, 86/09, 73/10 i 14/12). Stopa poreza na dobit je proporcionalna i iznosi 9% od poreske osnovice. Osnovicu poreza na dobit predstavlja oporeziva dobit, koja se utvrđuje na osnovu dobiti Banke iskazane u Iskazu o ukupnom rezultatu uz usklađivanje prihoda i rashoda u skladu sa odredbama Zakona o porezu na dobit pravnih lica (članovi 8 i 9 za usklađivanje prihoda i članovi od 10 do 20 za usklađivanje rashoda).

Za utvrđivanje oporezive dobiti priznaju se prihodi u iznosima utvrđenim Iskazom o ukupnom rezultatu, u skladu sa zakonom kojim se uređuje računovodstvo, izuzev prihoda i rashoda za koje je Zakonom o porezu na dobit pravnih lica propisan drukčiji način utvrđivanja.

Prihodi od dividendi i udjela u dobiti drugih pravnih lica, izuzimaju se iz poreske osnovice primaoca, ako je njihov isplatilac obveznik poreza po Zakonu o porezu na dobit pravnih lica.

Kapitalnim dobitkom smatra se prihod koji poreski obveznik ostvari prodajom, odnosno drugim prenosom uz naknadu zemljišta, građevinskih objekata, imovinskih prava, udjela u kapitalu i hartija od vrijednosti. Kapitalni dobitak predstavlja pozitivnu, dok kapitalni gubitak predstavlja negativnu razliku između prodajne cijene imovine i njene nabavne cijene usklađene na način predviđen ovim zakonom. Kapitalni gubici mogu se prebijati sa kapitalnim dobitcima ostvarenim u istoj godini. Ako se i poslije izvršenog prebijanja sa kapitalnim dobitcima ostvarenim u istoj godini pojavi kapitalni gubitak, poreski obveznik može prenijeti kapitalni gubitak na račun budućih kapitalnih dobitaka u narednih pet godina.

Poreski propisi Crne Gore ne predviđaju da se poreski gubici iz tekućeg perioda mogu koristiti kao osnova za povraćaj poreza plaćenog u prethodnim periodima. Međutim, gubici iz tekućeg perioda iskazani u poreskom bilansu mogu se koristiti za umanjenje poreske osnovice budućih obračunskih perioda, ali ne duže od pet godina.

Odloženi porez na dobit

Odloženi porez na dobit se obračunava korišćenjem metode utvrđivanja obaveza prema Iskazu o finansijskoj poziciji, za privremene razlike proizašle iz razlike između poreske osnove potraživanja i obaveza i njihove knjigovodstvene vrijednosti. Važeće poreske stope na datum bilansa stanja se koriste za utvrđivanje razgraničenog iznosa poreza na dobit. Odložene poreske obaveze se priznaju za sve oporezive privremene razlike.

Odložena poreska sredstva se priznaju za sve odbitne privremene razlike i poreske gubitke i kredite, koji se mogu prenositi u naredne fiskalne periode, do stepena do kojeg će vjerovatno postojati oporeziva dobit od koje se odložena poreska sredstva mogu iskoristiti.

Porezi, doprinosi i druge dažbine koje ne zavise od rezultata poslovanja

Porezi, doprinosi i druge dažbine koje ne zavise od rezultata poslovanja uključuju poreze na imovinu i druge poreze, naknade i doprinose koji se plaćaju prema raznim republičkim i lokalnim poreskim propisima.

3.4. Gotovina i gotovinski ekvivalenti

U iskazu o tokovima gotovine pod gotovinom i gotovinskim ekvivalentima se podrazumijevaju gotovina i sredstva kod Centralne banke Crne Gore i drugih banaka. Ekvivalenti gotovine iskazani u bilansu stanja obuhvataju kratkoročna ulaganja sa rokom dospjeća do 90 dana.

3.5. Krediti

Kreditni odobreni od strane Banke evidentiraju se u poslovnim knjigama u momentu prenosa sredstava korisniku kredita.

Svi krediti se inicijalno priznaju po fer vrijednosti. Na dan bilansa stanja krediti su iskazani po amortizovanoj vrijednosti korišćenjem ugovorene kamatne stope, umanjenoj za ispravku vrijednosti po osnovu obezvređenja i direktan otpis.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2013. godine

3.6. Troškovi obezvređenja

U skladu sa Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama ("Sl. list Crne Gore", 22/12 od 23.04.2012, 55/12 od 02.11.2012. i 57/13 od 16.12.2013.) i internom politikom Banke, minimalno kvartalno Banka procjenjuje da li postoji objektivni dokaz obezvređenja vrijednosti finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava. Smatra se da su finansijsko sredstvo, ili grupa sredstava, obezvrijeđeni samo ako postoje objektivni dokazi obezvređenja koji proizilaze iz jednog ili više događaja nastalih nakon inicijalnog priznavanja sredstva i taj događaj (ili događaji) utiče na procijenjene buduće novčane tokove gotovine koji se pouzdano mogu procijeniti.

Objektivni dokazi da je došlo do umanjenja vrijednost finansijskog sredstva ili grupe sredstava, uključuju:

- značajne finansijske teškoće emitenta ili dužnika;
- kršenje/nepoštovanje ugovora, kao što je neispunjenje obaveza ili kašnjenja u plaćanju kamate ili glavnice;
- izmjena inicijalno ugovorenih uslova otplate kredita (restrukturiranje)
- velika vjerovatnoća bankrota ili druge finansijske reorganizacije zajmoprimca i dr.

U skladu sa Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama ("Sl. list Crne Gore", 22/12 od 23.04.2012, 55/12 od 02.11.2012. i 57/13 od 16.12.2013.) utvrđeni su: elementi upravljanja kreditnim rizikom, minimalni kriterijumi i način klasifikacije stavki aktive i vanbilansa po osnovu kojih je Banka izložena kreditnom riziku, način obračuna i suspendovanja nenaplaćene kamate i način utvrđivanja minimalnih rezervacija za pokriće potencijalnih gubitaka koji proizilaze iz izloženosti Banke kreditnom riziku. Aktivu Banke izloženu riziku, u smislu ove Odluke čine krediti, pozajmice, kamate, naknade, potraživanja po osnovu lizinga, depoziti kod banaka i avansi i sve druge stavke bilansne aktive kod kojih je Banka izložena riziku neispunjenja obaveza dužnika, kao i izdate garancije, ostala jemstva, otvoreni akreditivi i odobreni, a još neiskorišćeni krediti, kao i druge vanbilansne stavke koje predstavljaju potencijalne obaveze Banke.

Na osnovu navedene Odluke, krediti i druga aktiva izložena riziku klasifikuju se u sljedeće kategorije:

- kategorija A (dobra aktiva) – u koju se klasifikuju stavke za koje se procjenjuje da će u skladu sa ugovorom biti u cjelosti naplaćene,
- kategorija B (aktiva sa posebnom napomenom) – sa podkategorijama B1 i B2 u koje se klasifikuju stavke za koje postoji niska vjerovatnoća ostvarivanja gubitka, ali koje zahtijevaju posebnu pažnju, jer bi potencijalni rizik ukoliko ne bi bio adekvatno praćen, mogao da dovede do slabijih perspektiva u pogledu naplate,
- kategorija C (substandardna aktiva) – sa podkategorijama C1 i C2 za koje postoji visoka vjerovatnoća ostvarivanja gubitka, zbog jasno utvrđenih slabosti koje ugrožavaju naplatu,
- kategorija D (sumnjiva aktiva) – u koju se klasifikuju stavke za koje je naplata u cjelosti, imajući u vidu kreditnu sposobnost zajmoprimca, vrijednost i mogućnost realizacije sredstava obezbjeđenja, malo vjerovatna i
- kategorija E (gubitak) – u koju se klasifikuju stavke koje će biti u potpunosti nenaplative, ili će biti naplative u neznatnom iznosu.

Iznos rezervacija za procijenjene gubitke nije predviđen za plasmane Banke klasifikovane u kategoriju A. Procijenjeni iznos rezervacija za procijenjene gubitke je obračunat primjenom procenata od 2% i 7% na plasmane klasifikovane u kategoriju B, od 20% i 40% na plasmane kategorije C, 70% na plasmane kategorije D i 100% na plasmane kategorije E.

S obzirom da MRS 39 ne dozvoljava da se ne vrši dalji obračun kamate nakon obezvređenja, prihodi od kamata nakon obezvređenja se obračunavaju za svaku transakciju koja je obezvrijeđena zbog umanjenja vrijednosti, bez obzira da li je umanjenje vrijednosti procijenjeno na bazi individualne ili kolektivne procjene. Prihod od kamata po osnovu potraživanja koja se individualno procjenjuju generiše se iz promjene neto sadašnje vrijednosti obezvrijeđenih potraživanja.

U skladu sa Odlukom Centralne banke Crne Gore ako su ispunjeni uslovi za isključivanje potraživanja iz bilansa Banke, Banka to potraživanje otpisuje i vodi ga, u visini dugovanog iznosa, u internoj evidenciji do okončanja postupka naplate.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2013. godine

Smatra se da su ispunjeni uslovi za isključivanje potraživanja iz bilansa Banke, ako Banka u postupku naplate potraživanja ocijeni da vrijednost potraživanja mjerena po amortizacionoj vrijednosti neće biti nadoknađena i da su, u skladu sa MRS/MSFI, ispunjeni uslovi za prestanak priznavanja finansijskog sredstva, što uključuje i sljedeće slučajeve:

- 1) za neobezbijedeno potraživanje:
  - kada je nad dužnikom otvoren stečajni postupak koji traje duže od jedne godine, ili
  - ako dužnik kasni sa plaćanjem duže od dvije godine godine;
- 2) za obezbijedeno potraživanje, kada dužnik kasni sa plaćanjem duže od četiri godine, odnosno ako banka u tom periodu nije primila nijednu uplatu od realizacije kolaterala.

U skladu sa izmjenama i dopunama navedenih odluka o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama, Banka je, imajući u vidu i prethodno navedene kriterijume za klasifikaciju, primijenjivala sljedeće procenete i dane kašnjenja po kategorijama rizičnosti:

Kategorija Rizika	% rezervisanja	Dani kašnjenja
A	=	<30
B1	2	31-60
B2	7	61-90
C1	20	91-150
C2	40	151-270
D	70	271-365
E	100	>365

3.7. Ulaganja u kapital drugih pravnih lica

Ulaganja u vlasničke finansijske instrumente, koji nemaju kotiranu tržišnu cijenu na aktivnom tržištu i čija se fer vrijednost ne može pouzdano izmjeriti, priznaju se u iznosu ulaganja, umanjenom za eventualnu ispravku vrijednosti koja odražava smanjenje vrijednosti usljed nastalih gubitaka u poslovanju pravnog lica.

Hartije od vrijednosti kojima se trguje predstavljaju hartije od vrijednosti koje se drže radi ostvarivanja dobiti po osnovu trgovanja u kratkom vremenskom roku. Hartije od vrijednosti kojima se trguje inicijalno se iskazuju po nabavnoj vrijednosti, a na dan bilansa po tržišnoj vrijednosti. Svi realizovani i nerealizovani dobiti po osnovu prodaje, odnosno promjene tržišne vrijednosti ovih hartija od vrijednosti se priznaju u korist prihoda, odnosno na teret rashoda.

Ulaganje u kapital zavisnih društava se iskazuje po istorijskom trošku ulaganja.

3.8. Hartije od vrijednosti koje se drže do dospjeća

Hartije od vrijednosti koje se drže do dospjeća predstavljaju hartije od vrijednosti za koje postoji namjera i mogućnost držanja do isteka roka dospjeća. Hartije od vrijednosti koje se drže do dospjeća se inicijalno evidentiraju po nabavnoj vrijednosti. Na dan iskaza o finansijskoj poziciji hartije od vrijednosti koje se drže do dospjeća se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti uz umanjene za rezervisanje za potencijalne gubitke.

3.9. Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva

Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva su na dan 31. decembra 2013. godine iskazana po nabavnoj vrijednosti, umanjenoj za ispravku vrijednosti. Nabavnu vrijednost čini vrijednost po fakturi dobavljača, uvećana za zavisne troškove po osnovu nabavke i troškove dovođenja sredstva u stanje funkcionalne pripravnosti.

Amortizacija se ravnomjerno obračunava na nabavnu vrijednost primjenom sljedećih godišnjih stopa, s ciljem da se poslovni prostor i ostala fiksna aktiva u potpunosti otpišu u toku njihovog korisnog vijeka trajanja.

Stope amortizacije koje Banka primjenjuje su:

Građevinski objekti	2.00%
Računari i prateća oprema	33.33%
Kancelarijski namještaj	15.00% - 16.66%
Motorna vozila	15.00%
Bankomati	12.50%
Ostala oprema	15.00%

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2013. godine

Ulaganja u sredstva po osnovu tekućeg održavanja priznaju se kao rashod perioda u kom su nastala.

3.10. Nematerijalna sredstva

Stečene licence iskazuju se po nabavnoj vrijednosti. Licence imaju ograničen vijek trajanja i iskazuju se po nabavnoj vrijednosti, umanjenoj za akumuliranu ispravku vrijednosti. Amortizacija se obračunava primjenom proporcionalne metode, po stopi od 33.33% kako bi se troškovi licenci raspodijelili u toku njihovog procijenjenog vijeka upotrebe.

Troškovi računarskih softvera kapitalizuju se u iznosu troškova nastalih u sticanju i stavljanju u upotrebu. Ovi troškovi se amortizuju tokom njihovog procijenjenog vijeka upotrebe od 3 godine. Amortizacija se obračunava primjenom proporcionalne metode, po stopi od 33.33% kako bi se troškovi softvera raspodijelili u toku njihovog procijenjenog vijeka upotrebe.

3.11. Stečena aktiva

Od 2011. godine Banka prilikom inicijalnog priznavanja stečene aktive, pored iznosa neotplaćene glavnice i pripadajućih kamata i naknada, uključuje i iznos poreza na promet nepokretnosti, u slučajevima gdje je iznos knjigovodstvene vrijednosti potraživanja od klijenta uvećan za porez na promet nepokretnosti manji od procijenjene vrijednosti nepokretnosti.

U skladu sa odredbama Odluke o minimalnim standardima za ulaganja banaka u nepokretnosti i osnovna sredstva („Sl. list Crne Gore”, br. 24/09 od 1. aprila 2009. godine, br. 66/2010 od 19. novembra 2010. godine, br. 58/11 od 6. decembra 2011. godine, br. 61/12 od 7. decembra 2012. godina, br. 13/13 od 8. marta 2013. godine i br. 51/13 od 1. novembra 2013. godine), ulaganjima u nepokretnosti smatraju se stečene nepokretnosti, ukoliko od dana sticanja nije prošlo više od četiri godine. Ukupna ulaganja banke u nepokretnosti i osnovna sredstva ne smiju biti veća od 40% sopstvenih sredstava banke. Izuzetno, banka može imati ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva i iznad nivoa od 40% sopstvenih sredstava, ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

- 1) iznos ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva koji prelazi 40% sopstvenih sredstava banka tretira kao odbitnu stavku pri izračunavanju ukupnog iznosa sopstvenih sredstava banke;
- 2) nakon umanjenja sopstvenih sredstava banke, izvršenog u skladu sa tačkom 1), nivo sopstvenih sredstava i koeficijent solventosti banke prelaze zakonom propisani minimum.

Ulaganjima u nepokretnosti ne smatra se sticanje nepokretnosti u zamjenu za potraživanja u postupku restrukturiranja duga, u stečajnom postupku, odnosno postupku likvidacije nad dužnikom banke, u postupku reorganizacije dužnika u skladu sa propisima kojima se uređuje stečaj, ili u postupku izvršenja radi namirenja potraživanja banke, ukoliko od dana sticanja nepokretnosti nije prošlo više od četiri godine. Banka ova potraživanja evidentira u okviru ostalih poslovnih potraživanja. Ova imovina je evidentirana u vrednosti nenaplaćene glavnice, pripadajućih kamata i drugih naknada i poreza na promet nepokretnosti u momentu sticanja prava.

Rukovodstvo Banke nije evidentiralo efekte po osnovu izvršene procjene vrijednosti stečene aktive, obzirom da je ukupno procijenjena vrijednost svih stavki stečene aktive veća od prikazane vrijednosti u finansijskim izvještajima Banke i shodno tome, Rukovodstvo Banke smatra da ukupna vrijednost stečene aktive sa stanjem na dan 31. decembra 2013. godine nije precijenjena.

3.12. Rezervisanja

Rezervisanja se priznaju kada:

- Banka ima važeću zakonsku ili ugovorenu obavezu koja je rezultat prošlih događaja;
- kada je u većoj mjeri vjerovatno da će podmirenje obaveze iziskivati odliv sredstava;
- kada se pouzdano može procijeniti iznos obaveze.

Rezervisanja se odmjeravaju po sadašnjoj vrijednosti očekivanih izdataka potrebnih za izmirenje obaveza. Rezervisanja se razmatraju na datum svakog iskaza o finansijskoj poziciji i prilagođavaju tako da odražavaju najbolju sadašnju procjenu. Ako više nije vjerovatno da će odliv sredstava koji predstavlja ekonomske koristi biti potreban za namirenje date obaveze, rezervisanje bi trebalo ukinuti preko iskaza o ukupnom rezultatu.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2013. godine

3.13. Beneficije zaposlenih

U skladu sa propisima koji se primjenjuju u Crnoj Gori, Banka je u obavezi da plaća doprinose državnim fondovima kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih. Ove obaveze uključuju doprinose za zaposlene na teret poslodavca iznosima obračunatim po stopama propisanim relevantnim zakonskim propisima. Banka je, takođe, obavezna da od bruto zarada zaposlenih obustavi doprinose i da ih, u ime zaposlenih, uplati tim fondovima. Doprinosi na teret poslodavca i doprinosi na teret zaposlenog se knjiže na teret rashoda perioda na koji se odnose.

U skladu sa Zakonom o radu, Banka je u obavezi da isplati naknadu zaposlenima prilikom odlaska u penziju. Dugoročne obaveze po osnovu rezervisanja po osnovu otpremnina za odlazak u penziju nakon ispunjenih uslova predstavljaju sadašnju vrijednost očekivanih budućih isplata zaposlenima utvrđenu aktuarskim odmjerenjem, uz diskontnu stopu od 7.25%.

U skladu sa kolektivnim ugovorom Banke, Banka je u obavezi da isplati jubilarne nagrade zaposlenima za 10, 20 i 30 godina rada kod istog poslodavca zaposlenom se može dodijeliti jubilarna nagrada, i to:

- za 10 godina rada - jedna prosječna zarada u Banci,
- za 20 godina rada - dvije prosječne zarade u Banci,
- za 30 godina rada - tri prosječne zarade u Banci.
- za 40 godina rada- četiri prosječne zarade u Banci

Odluku o isplati jubilarne nagrade donosi Glavni izvršni direktor u saradnji sa sindikatom.

3.14. Transakcije sa povezanim licima

Prema definiciji MRS 24 povezane strane su strane koje predstavljaju:

- društva koja direktno ili indirektno putem jednog ili više posrednika kontrolišu izvještajno društvo ili su pod njegovom kontrolom, odnosno koja izvještajno društvo kontrolišu zajedno s drugim subjektima;
- pridružena društva u kojima Banka ima značajan uticaj, a koja nijesu ni povezano lice, niti zajedničko ulaganje investitora;
- fizičke osobe koje direktno ili indirektno imaju pravo glasa u Banci koje im omogućava značajan uticaj na Banku, kao i bilo koji drugi subjekt za koji se očekuje da će uticati ili biti pod uticajem povezane osobe u poslovanju sa Bankom;
- rukovodioci na ključnim položajima, odnosno osobe koje imaju ovlaštenja i odgovornosti za planiranje, usmjeravanje i kontrolisanje aktivnosti Banke, uključujući direktore i ključno rukovodstvo.

Prilikom posmatranja svake moguće transakcije sa povezanom stranom pažnja je usmjerena na suštinu odnosa, a ne samo na pravni oblik.

3.15. Pravična (fer) vrijednost

Međunarodni standard finansijskog izvještavanja 13 - „Odmjeravanje fer vrijednosti“ predviđa objelodanivanje pravične (fer) vrijednosti finansijskih sredstava i finansijskih obaveza u napomenama uz finansijske iskaze. Za navedene potrebe, pravična (fer) vrijednost je definisana kao iznos za koji se neko sredstvo može razmijeniti, ili obaveza izmiriti, u transakciji između dobro obaviještenih i voljnih strana, međusobno suočenih. Obaveza Banke je da objelodani sve informacije u vezi sa poštenom (fer) vrijednošću sredstava, potraživanja i obaveza za koje postoje raspoložive tržišne informacije i za koje se identifikuje materijalno značajna razlika između knjigovodstvenih vrijednosti i poštene (fer) vrijednosti.

U Crnoj Gori ne postoji dovoljno tržišno iskustvo, stabilnost i likvidnost kod kupovine i prodaje finansijskih sredstava i obaveza, kao i ostalih finansijskih instrumenata, i zvanične tržišne informacije nijesu u svakom trenutku raspoložive. Stoga, pravičnu (fer) vrijednost nije moguće pouzdano utvrditi u uslovima nepostojanja aktivnog tržišta, kako to zahtijevaju MRS i MSFI. Po mišljenju rukovodstva, iznosi objelodanjeni u finansijskim iskazima odražavaju realnu vrijednost koja je u datim okolnostima najvjerodostojnija i najkorisnija za potrebe izvještavanja. Za iznos identifikovanih procijenjenih rizika da knjigovodstvena vrijednost neće biti realizovana, vrši se ispravka vrijednosti na osnovu odluke rukovodstva Banke.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2013. godine

4. PRIHODI I RASHODI KAMATA

a) Prihodi od kamata i slični prihodi

	31-Dec-13	U hiljadama EUR 31-Dec-12
Depoziti kod:		
- banaka	36	38
- Centralne banke	-	35
	36	73
Kredit:		
- jedinice lokalne samouprave	38	129
- privredna društva u privatnom vlasništvu	10,589	9,040
- fizička lica	6,183	5,711
	16,810	14,880
Hartije od vrijednosti koje se drže do dospelja	215	180
Ostali prihodi od kamata:		
Pravna lica – kartice	57	198
Komisioni poslovi	10	1
Fizička lica – kartice	418	969
Minusi na tekućim računima	490	750
	975	1,918
Unwinding - korekcija prihoda u skladu sa MRS 39		
- privredna društva u privatnom vlasništvu	-2,895	-
- fizička lica	-1,133	-
	-4,028	-
Troškovi obezvređenja po kamatnim potraživanjima	248	-1,289
	14,255	15,762

b) Rashodi kamata i slični rashodi

	31-Dec-13	U hiljadama EUR 31-Dec-12
Depoziti:		
- Ostalih depozitnih institucija, finansijskih institucija i privrednih društva koja se bave finansijskom djelatnošću	178	34
- Vlade Crne Gore, drugih korisnika sredstava iz Budžeta Crne Gore i regulatornih agencija	367	218
- Jedinica lokalne samouprave	104	54
- Privrednih društva u privatnom vlasništvu	2,794	4,205
- Privrednih društva u državnom vlasništvu	271	39
- Fizičkih lica	3,280	2,667
- Ostalih	20	-
	7,014	7,216
Obaveze po kreditima i ostalim pozajmicama		
-Banke	1	5
- Vlada Crne Gore, drugi korisnici sredstava iz Budžeta Crne Gore i regulatorne agencije	91	132
	92	136
Subordinisani dugovi i hibridni instrumenti	776	860
	7,882	8,212

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2013. godine

5. TROŠKOVI OBEZVREĐENJA

Knjiženja u korist prihoda/(na teret rashoda)

	U hiljadama EUR	
	Godina koja se završava	
	31. decembra	31. decembra
	2013	2012
Troškovi obetvredjenja po osnovu:		
- kredita	1,134	7,155
- depoziti kod banaka		4
- faktoring		(985)
- ostale aktive	38	46
- hartija od vrijednosti – svođenje na fer vrijednost	1	41
	1,173	6,261

6. PRIHODI I RASHODI OD NAKNADA

a) Prihodi od naknada i provizija

	U hiljadama EUR	
	31-Dec-13	31-Dec-12
Naknade po kreditima	606	428
Naknade po vanbilansnim poslovima	689	567
Naknade za usluge platnog prometa	1,014	963
Naknade - devizni poslovi	698	470
Naknade po poslovima sa kreditnim karticama	131	120
Naknade - Master i Visa	243	207
Naknade - elektronsko bankarstvo	88	164
Naknade - bankomati	166	178
Vodjenje racuna	155	53
Druge usluge	320	312
Ostalo	1	1
	4,111	3,464

b) Rashodi od naknada i provizija

	U hiljadama EUR	
	31-Dec-13	31-Dec-12
Naknade za usluge platnog prometa - Centralna banka	390	327
Naknade za usluge platnog prometa - domaće banke	67	53
Naknade za usluge međunarodnog platnog prometa	130	119
Naknade po osnovu premije za zaštitu depozita	957	800
Naknade i provizije-First Data	163	161
Predplate-elektonsko bankarstvo-PP	132	132
Naknade, provizije i fakture - master i visa kartica	190	197
Troškovi diskonta odobrenog na prodaju plasmana	-	7,301
Ostale naknade i provizije	71	41
	2,100	9,131

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2013. godine

7. OSTALI PRIHODI

	31-Dec-13	U hiljadama EUR 31-Dec-12
Ostali prihodi poslovanja	195	113
Prihodi od naplaćenih otpisanih potraživanja	1,677	10,720
Ostali neposlovni prihodi	28	36
Dobici od prodaje nepokretnosti	1,205	-
Vanredni prihodi	258	2,910
	3,363	13,779

Dobici od prodaje nepokretnosti-realizacijom ugovora o prodaji stečene imovine klijenta Mir Commerc , Katel i San Investment banka je na ovim transakcijama ostvarila kapitalne dobitke €619 hilj. , €513 hilj.i €73 hilj.

Ostali prihodi poslovanja se odnose na prihode od izdavanja poslovnih prostora iz stečene imovine.

Ostali neposlovni prihodi se odnose na prihode od prodaje mjenica.

8. PRIHODI OD DIVIDENDI

Na osnovu Odluke Odbora direktora Banke, br 04/10330.12 od 26. decembra 2013. godine, donijetoj u ime osnivača MFI Montenegro Investments Credit Podgorica, ukupna dobit MFI Montenegro Investments Credit Podgorica od EUR 414 hiljade, umanjena za porez u iznosu od EUR 34 hiljade je raspoređena u dividendu Banci. Dodatno, Banka je ostvarila prihod od dividendi po osnovu akcionarskog kapitala u FZU Trend u ukupnom iznosu od EUR 42 hilj.

9. TROŠKOVI ZAPOSLENIH

	31-Dec-13	U hiljadama EUR 31-Dec-12
Troškovi neto zarada i naknada za bolovanja	2,057	2,189
Porezi i doprinosi na zarade na teret zaposlenih	1,110	1,078
Doprinosi i prirezi na zarade na teret poslodavca	403	406
Troškovi prevoza radnika	46	44
Troškovi naknade - zimnica	246	179
Troškovi jubilarnih nagrada i otpremnina	18	9
Troškovi rezervisanja za otpremnine i jubilarne nagrade	13	98
Pomoć zaposlenima	-	10
Troškovi rasonode	7	5
Troškovi putovanja i rasonode - dnevnice	2	3
Troškovi putovanja i rasonode - putni troškovi	0	1
Troškovi putovanja i rasonode - smeštaj	1	1
Troškovi putovanja - upotreba sopstvenog vozila	5	5
Naknade članovima Upravnog odbora	172	132
Naknade Odbora za reviziju	27	29
Naknade Kreditnog odbora	16	5
Naknade tehnologa	7	-
Naknade komisija za otpis potraživanja	2	-
Troškovi otpremnina	60	-
Ugovor o djelu	285	147
Troškovi stanarina	10	15
Troškovi osiguranja zaposlenih	16	13
Troškovi obuka zaposlenih	28	11
	4,531	4,380

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2013. godine

10. OPŠTI I ADMINISTRATIVNI TROŠKOVI

U hiljadama EUR

	31-Dec-13	31-Dec-12
Troškovi poslovnog prostora i fiksne aktive		
Troškovi zakupa:		
- poslovnog prostora	1,638	1,706
- bankomata	39	30
Troškovi poreza na zakup	91	93
Korišćenje gradskog građevinskog zemljišta	12	7
Troškovi popravke i održavanja osnovnih sredstava	480	423
Troškovi adaptacije i uređenja poslovnog prostora	-	15
Troškovi poslovnog prostora inventar	30	18
Troškovi čišćenja poslovnog prostora	138	144
Troškovi obezbjedjenja	449	448
Troškovi osiguranja imovine	57	57
Troškovi električne energije	139	137
Troškovi grejanja	63	51
Troškovi vode	12	13
Troškovi poreza na imovinu	170	85
Troškovi poslovnog prostora i opreme	3,318	3,227
Troškovi revizije	52	56
Troškovi smještaja	-	15
Troškovi kontrola CBCG	93	87
Troškovi članarina udruženjima	34	27
Troškovi intelektualnih, konsultantskih i usluga procjenitelja	117	99
Troškovi advokatskih usluga	95	49
Sudski troškovi	104	52
Troškovi transporta novca	240	174
Ostali troškovi	8	9
Profesionalne provizije i troškovi	743	569
Troškovi telefona	125	129
TR komunikacione mreže-SWIFT i T-COM	122	135
TR –poštarina	18	15
Usluge telekomunikacija i poštarina	264	279
Troškovi reklame i marketing	156	289
Sponzorstvo	98	116
Potrošni i kancelarijski materijal	161	126
Troškovi goriva	35	34
TR -komunalne usluge	24	23
Ostali troškovi	26	21
Troškovi izgubljenih sporova i takse	18	30
Ostali razni troškovi	59	104
Ostali i Razni troškovi	577	744
	4,903	4,818

Ukupni troškovi zakupa Banke u 2013. godini iznose EUR 1.768 hiljade (2012. godine: EUR 1.829 hiljade) i najvećim dijelom se odnose na zakup upravne zgrade u Bulevaru Petra Cetinjskog u Podgorici, kao i na zakup poslovnog prostora u ulici Vuka Karadžića u Podgorici.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2013. godine

11. POREZ NA PRIHOD

Komponente poreza na prihod

	U hiljadama EUR	
	31-Dec-13	31-Dec-12
Odloženi poreski prihodi/(rashod)	17	-47
	17	-47

Godina nastanka	Godina isteka	Nepriznata odložena poreska sredstva
2008	2013	(22,831)
2010	2015	(6,423)
2011	2016	(8,543)
		(37,797)

Prenijeti poreski gubici koje Banka nije priznala kao odložena poreska sredstva na dan 31. decembra 2013. godine, usljed neizvjesnosti po pitanju ostvarivanja dobitka u narednim godinama naspram kog bi se ovi poreski gubici mogli iskoristiti, iznose EUR 37,797 hiljada.

12. NOVČANA SREDSTVA I RAČUNI DEPOZITA KOD CENTRALNIH BANAKA

	31-Dec-13	31-Dec-12
Gotovina u blagajni:		
- u EUR	7,622	5,159
- u stranoj valuti	750	849
Privremeni račun - naplata kartica	7	129
<i>Gotovina i gotovinski ekvivalenti</i>	8,379	6,136
Obavezna rezerva kod Centralne banke Crne Gore	12,432	14,181
Žiro račun	6,545	2,933
Potraživanja fakturisane kamate: depoziti		1
	27,356	23,251

13. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD BANAKA

	31-Dec-13	31-Dec-12
Korespondentni računi kod:		
- inostranih banaka	4,179	2,890
Žiro račun i računi kod drugih banaka	4,179	2,890
Oročeni depoziti kod:		
- domaćih banaka	937	903
- inostranih banaka i depozitnih institucija	698	844
	1,635	1,747
Potraživanja fakturisane kamate: depoziti	11	-
Vremenska razgraničenja - evidentna kamata	26	25
	5,851	4,662

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2013. godine

Obračunatu obaveznu rezervu banka izdvaja na račun obavezne rezerve u zemlji i/ili na račune Centralne banke u inostranstvu. Obavezna rezerva se izdvaja u EUR.

U skladu sa Odlukom o obaveznoj rezervi banaka kod Centralne banke Crne Gore ("Sl. list Crne Gore", br. 35/2011, 22/2012, 61/2012 i 57/2013), Banka može do 30% obavezne rezerve izdvojiti i držati u obliku državnih zapisa koje je emitovala Crna Gora ročnosti do 182 dana i do 13% obavezne rezerve izdvojiti i držati u obliku državnih zapisa koje je emitovala Crna Gora ročnosti do 91 dan. Na dan 31. decembar 2013. godine Banka je dio obavezne rezerve držala u državnih zapisa nominalne vrijednosti EUR 6,500 hiljada (2012: EUR 4,500), što je iskazano na poziciji Investicione hartije od vrijednosti koje se drže do dospelja.

U skladu sa Odlukom o obaveznoj rezervi banaka kod Centralne banke Crne Gore, koja je stupila na snagu u decembru 2013. godine, na 7% sredstava obavezne rezerve izdvojene u skladu sa Odlukom o obaveznoj rezervi, Centralna banka plaća banci mjesečno, do osmog u mjesecu za prethodni mjesec, naknadu obračunatu po stopi od EONIA umanjenoj za 10 baznih poena na godišnjem nivou, s tim da ova stopa ne može biti manja od nule.

Banke mogu da koriste beskamatno do 50% izdvojenih sredstava obavezne rezerve za održavanje dnevne likvidnosti ako korišćeni iznos vrate istog dana.

Na iznos korišćenih sredstava obavezne rezerve koji ne vrati istog dana i na iznos razlike između obračunate i manje izdvojene obavezne rezerve po osnovu nepravilnog obračuna ili u propisanom roku ne izdvojene obavezne rezerve, banka plaća naknadu, po stopi utvrđenoj posebnim propisom Centralne banke Crne Gore.

Shodno Odluci o obaveznoj rezervi banaka kod Centralne banke, obaveznu rezervu banke obračunavaju primjenom stope od:

- 9,5% - na dio osnovice koju čine depoziti po viđenju i depoziti ugovoreni sa ročnošću do jedne godine, odnosno 365 dana;
- 8,5% - na dio osnovice koju čine depoziti ugovoreni sa ročnošću preko jedne godine, odnosno preko 365 dana.

Na depozite ugovorene sa ročnošću preko jedne godine, a imaju klauzulu o mogućnosti razročenja tih depozita u roku kraćem od jedne godine, odnosno u roku kraćem od 365 dana, primjenjuje se stopa od 9,5%.

Banka u toku 2013. godine nije koristila obaveznu rezervu za održavanje likvidnosti.

Depoziti kod internacionalnih finansijskih institucija u ukupnom iznosu od EUR 698 hiljade se odnosi na položena sredstva na ime obezbjeđenja urednog izvršenja obaveza plaćanja za Master Card kod HSBC Bank UK na neodređeni period, počev od 9. februara 2009. godine, bez kamate.

Oročeni depoziti kod domaćih banaka u ukupnom iznosu od EUR 937 hiljada se odnose na položena sredstva kod NLB Montenegro Banka a.d., Podgorica radi obezbjeđenja obaveza preduzeca Kapacity d.o.o., Podgorica, na period od godinu dana, sa početkom oročenja od 27. marta 2012. godine, uz kamatnu stopu od 5% godišnje u iznosu od EUR 677 hiljada i položena sredstva kod NLB Montenegro Banka a.d., Podgorica na ime depozita za VISA card na neodređeni period počev od 20. januara 2009. godine u iznosu od EUR 260 hiljada, sa kamatnom stopom od 1% godišnje.

14. KREDITI I POTRAZIVANJA OD KLIJENATA

	31-Dec-13	31-Dec-12
Dospjeli krediti:		
Privredna društva u državnom vlasništvu, rezidenti	8	58
Privredna društva, nerezidenti	735	236
Privredna društva, nerezidenti - prenijeti sa otpisanih kredita	86	459
Javne službe jedinica lokalne samouprave	8	20
Zaposleni	22	16
Nevladine i druge neprofitne organizacije, rezidenti - prenijeti sa otpisanih kredita	4	44
Privredna društva u privatnom vlasništvu, rezidenti	7,972	5,092
Privredna društva u privatnom vlasništvu, rezidenti - prenijeti sa otpisanih kredita	6,634	15,540
Preduzetnici	11	17
Preduzetnici - prenijeti sa otpisanih kredita	42	255
Fizička lica, rezidenti	2,081	2,187
Fizička lica, rezidenti - prenijeti sa otpisanih kredita	3,726	7,201

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2013. godine

Fizička lica, nerezidenti	1	1
Fizička lica, nerezidenti - prenijeti sa otpisanih kredita	417	706
Jedinice lokalne samouprave	3	137
	21,750	31,969
Kratkoročni krediti:		
Privredna društva, nerezidenti	2,200	-
Javne službe jedinica lokalne samouprave	116	76
Zaposleni	836	858
Privredna društva u privatnom vlasništvu, rezidenti	22,933	14,128
Preduzetnici	45	50
Fizička lica, rezidenti	30,819	28,241
Fizička lica, nerezidenti	170	152
	57,119	43,505
Dugoročni krediti :		
Privredna društva u državnom vlasništvu, rezidenti	21	100
Privredna društva, nerezidenti	2,487	3,995
Javne službe jedinica lokalne samouprave	156	273
Zaposleni	495	537
Privredna društva u privatnom vlasništvu, rezidenti	50,562	61,919
Preduzetnici	9	25
Fizička lica, rezidenti	30,186	35,203
Fizička lica, nerezidenti	80	82
Jedinice lokalne samouprave	6	321
	84,002	102,455
Kreditne kartice - fizička lica	4,689	5,011
Kreditne kartice - fizička lica - donijete sa otpisanih plasmana	-	44
	4,689	5,055
Potraživanja banke po neizmirenim akceptima, garancijama i mjenicama		
Privredna društva, rezidenti	58	42
Privredna društva, rezidenti - prenijeta sa otpisanih potraživanja	-	754
Privredna društva, nerezidenti - prenijeta sa otpisanih potraživanja	200	200
Preduzetnici - prenijeta sa otpisanih potraživanja	-	2
	258	997
	20,461	21,248
Otkup potraživanja (faktoring)		
Potraživanja za kamate:		
Potraživanja fakturisane kamate: krediti	5,352	3,261
Potraživanja fakturisane kamate: krediti - prenijeta sa otpisanih potraživanja	1,088	1,787
Potraživanja kamatnih prekoračenja	1,033	209
Potraživanja kamatnih prekoračenja - prenijeta sa otpisanih potraživanja	683	1,415
Potraživanja fakturisane kamate: potraživanja po osnovu lizinga - prenijeta sa otpisanih potraživanja	2	5
Potraživanja fakturisane kamate: unovčene garancije - prenijeta sa otpisanih potraživanja	-	127
	8,158	6,804
Suspendovana kamata	-4,029	-
Ukupno potraživanja za kamatu	4,129	-
Vremenska razgraničenja: krediti	235	302
Bruto krediti	192,643	212,334
Minus: Ispravka vrijednosti IAS 39	-23,614	-35,999
	169,029	176,335

U toku 2013. godine odobreni realizovani krediti pravnim i fizičkim licima su iznosili EUR 48.6 miliona.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2013. godine

Na dan 31. decembra 2013. godine, Banka je imala EUR 32.316 hiljada restrukturiranih kredita (bruto kredita sa pripadajućim kamatama i naknadama) sa ostalim izmijenjenim uslovima kojima se olakšava finansijska pozicija dužnika, EUR 20.474 hiljada restrukturiranih kredita kod kojih je izvršena zamjena postojećeg ili postojećih kredita novim kreditom, EUR 17.254 hiljada restrukturiranih kredita sa produženjem roka otplate za glavnice ili kamatu i EUR 7.742 hiljada restrukturiranih kredita kojima je izvršeno kapitalizovanje kamate po kreditu, EUR 47 hiljada kredita kojima je smanjena kamatna stopa na odobren kredit i EUR 26 hiljada kojima je smanjen iznos glavnice ili kamate.

Kratkoročni krediti privrednim društvima su najvećim dijelom odobravani za obrtna sredstva sa rokom od 3 do 12 mjeseci, dok su dugoročni krediti odobravani na period 1 do 5 godina i uglavnom se odnose na privredna društva iz oblasti trgovine, građevinarstva, usluga, turizma i ugostiteljstva.

Kratkoročni krediti privrednim društvima su najčešće odobravani uz kamatnu stopu od 9.99% do 12% na godišnjem nivou, s izuzetkom overdraft kredita koji su uglavnom odobravani sa kamatnom stopom u rasponu 12% do 14%. Kamatna stopa za dugoročne kredite kretala se u rasponu od 6M Euribor+800 bps do 6M Euribor+1200 bps.

Kratkoročni krediti stanovništvu su najvećim dijelom odobravani za refinansiranje obaveza prema Banci i drugim finansijskim institucijama i kao gotovinski nenamjenski krediti, sa godišnjom kamatnom stopom u rasponu od 9.99% do 13% na godišnjem nivou. Krediti stanovništvu (charge i revolving kreditne kartice), odobravani su sa godišnjom kamatnom stopom u rasponu od 14% do 16%. Banka u toku 2013. godine nije odobravala dugoročne kredite stanovništvu, koji obuhvataju kredite za stambenu izgradnju, adaptaciju stambenog i poslovnog prostora i ostale namjene.

U toku 2013. godine Banka je u značajnoj mjeri odobravala penzionerske kredite sa kamatnom stopom 9.99%.

Geografska koncentracija plasiranih kredita komitentima od strane Banke u kreditnom portfoliju obuhvata najvećim dijelom komitente sa sjedištem na području Crne Gore.

Koncentracija po djelatnostima ukupno bruto plasiranih kredita (samo glavnice istih) komitentima od strane Banke je sljedeća:

	31-Dec-13	31-Dec-12
Poljoprivreda, lov, ribolov, itd	747	448
Rudarstvo i energetika	3,481	3,826
Gradjevinarstvo	18,050	16,930
Trgovina	27,838	21,634
Usluge, turizam, ugostiteljstvo	2,402	11,086
Transport, skladištenje, ptt, komunikacije	11,253	10,631
Finansije	3,741	3,199
Trgovina nekretninama	2,679	3,795
Administracije, druge javne usluge	2,451	845
Stanovništvo	72,828	80,238
Ostalo	22,090	30,352
	167,560	182,984

*Banka nema obavezu dostavljanja pregleda kamata i naknada na kreditima razdvojenu po djelatnostima te stoga nema evidenciju istih. U softveru za izvještavanje prema CBCG upisuje se samo ukupan iznos potraživanja po kamata i naknada na kreditima, bez razdvajanja po djelatnostima.

Otkup potraživanja (faktoring)

	31-Dec-13	31-Dec-12
Lunez One, s.r.o., Czech Republic (Ugovor o prenosu potraživanja od 15. novembra 2012. godine)	6,991	7,778
Zurekon s.r.o. Prag	13,470	13,470
	20,461	21,248

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2013. godine

Na dan 31. decembra 2013. godine, potraživanja po osnovu faktoring poslova iznose EUR 20.461 hiljada, bruto (31. decembra 2012. godine: EUR 21.248 hiljade). U 2013. godini Banka je imala prilive po osnovu naplate prodatih potraživanja od Lunez One S.R.O., Češka Republika u ukupnom iznosu od 787 hiljada.

Banka je na dan 1. oktobra 2012. godine sa Hemstead Invest limited, Kipar zaključila Ugovor o djelimičnom poravanju, kojim je regulisano djelimično poravnanje obaveza, koje su bile predmet Ugovora o prodaji potraživanja zaključenih u prethodnom periodu, preuzimanje preostalog dijela portfolia, raskidanje prethodno zaključenih Ugovora o prodaji potraživanja zaključenih između Banke i Hemstead Invest limited, Kipar u 2010. i 2011. godini.

Dalje, Banka je dan 3. oktobra 2012. godine sa Hemstead Invest limited, Kipar zaključila Ugovor o prodaji potraživanja, koja uključuju dio portfolia potraživanja preuzetih od Hemstead Invest limited, Kipar na bazi gore pomenutog Ugovor o delimičnom poravanju, u kome definisana prodajna vrijednost iznosi EUR 13.470 hiljada, što je jednako neto knjigovodstvenoj vrijednosti potraživanja u knjigama Banke na dan 31. oktobra 2012. godine.

Banka je informisana, da je Hemstead Invest limited, Kipar u 2013. godini ustupio Zurekon s.r.o. Prag, Republika Češka potraživanja, koja su predmet gore pomenutog Ugovora o prodaji potraživanja, zaključenog između Banke i Hemstead Invest limited, Kipar u oktobru 2012. godine.

Banka je na dan 15. novembra 2012. godine sa Lunez One S.R.O., Češka Republika – odnosno SPV-jem renomiranog investicionog fonda Slavia Capital Group, Bratislava, zaključila Ugovor o prodaji potraživanja. Prodajna vrijednost ovih potraživanja iznosi EUR 7.778 hiljada, što je jednako neto knjigovodstvenoj vrijednosti potraživanja u knjigama Banke na dan 31. oktobra 2012. godine.

15. NEKRETNINE , POSTROJENJA I OPREMA

	<u>Zemljište</u>	<u>Građevinski objekti</u>	<u>Oprema i ostala sredstva</u>	<u>Ukupno</u>
Nabavna vrijednost				
Stanje na početku godine	148	1,409	7,434	8,991
Povećanja	-	-	152	152
Prodaja	-	-	(6)	(6)
Stanje na kraju 2012. godine	148	1,409	7,580	9,137
Nabavna vrijednost				
Stanje na početku godine	148	1,409	7,580	9,137
Povećanja	-	-	90	90
Prodaja	-	-	(16)	(16)
Stanje na kraju 2013. godine	148	1,409	7,654	9,211
Ispravka vrijednosti				
Stanje na početku godine	-	717	4,668	5,385
Amortizacija	-	28	926	954
Ostalo	-	-	(3)	(3)
Stanje na kraju 2012. godine	-	745	5,591	6,336
Ispravka vrijednosti				
Stanje na početku godine	-	745	5,591	6,336
Amortizacija	-	28	837	865
Prodaja	-	-	(11)	(11)
Stanje na kraju 2013. godine	-	773	6,417	7,190
Neotpisana vrijednost na dan:				
- 31. decembra 2013. godine	148	636	1,237	2,021
- 31. decembra 2012. godine	148	664	1,989	2,801

Na dan 31. decembra 2013. godine, Banka nema imovinu pod zalogom radi obezbjeđenja otplate kredita i drugih obaveza.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2013. godine

16. FINANSIJSKA SREDSTVA KOJA SE DRŽE ZA TRGOVANJE

	<u>31-Dec-13</u>	<u>31-Dec-12</u>
<i>Banke i finansijske organizacije:</i>		
- Lovćen osiguranje A.D., Podgorica	236	236
- FZU Euro fond, Podgorica	155	155
- FYU Trend, Podgorica	98	98
- Kombinat aluminijuma A.D., Podgorica	139	139
- Izbor A.D., Bar	75	75
- Solana Bajo Sekulić A.D., Ulcinj	37	37
- HK Željezara Nikšić A.D., Nikšić	25	25
- Jugopetrol ad, Kotor	6	6
- Rudnik uglja ad, Pljevlja	4	4
- FZU HLT Fond, Podgorica	56	56
- FZU Atlas Mont, Podgorica	27	27
- FZU MONETA, Podgorica	30	30
- MONTENEGRO BERZA ad, Podgorica	35	35
- CG BROKER ad, Podgorica	36	36
- Ostala privredna društva (ispod 5% kapitala I klase)	6	6
	<u>965</u>	<u>965</u>
Minus: Svođenje na fer vrijednost	(671)	(671)
	<u>294</u>	<u>294</u>

Navedene HOV nijesu imale znacajnu fluktuaciju cijene akcija na berzi sto je rezultiralo njihovom indenticnom ukupnom vrijednošću na dan 31.12.2013 godine u odnosu na uporedni period iz prethodne godine.

17. INVESTICIJE U ZAVISNA PREDUZEĆA

	<u>31-Dec-13</u>	<u>31-Dec-12</u>
<i>Ostala privredna društva:</i>		
- First Assets Management, Podgorica	2,348	2,348
- Montenegro investment credit d.o.o., Podgorica	904	904
	<u>3,252</u>	<u>3,252</u>

Na dan 31. decembra 2013. godine, učešće Banke u Montenegro investment credit d.o.o., Podgorica iznosi 904 hiljada EUR. Ugovorom o prenosu osnivačkog udjela zaključenog 29. juna 2007. godine, sa Montenegro Investment holding d.o.o., Podgorica, prenosi se cjelokupan osnivački ulog Montenegro Investment holding d.o.o., Podgorica odnosno 99.83% kapitala na Banku. Na osnovu Odluke Odbora Direktora Banke broj 04/2032.11 od 28. marta 2012. godine, Banka je kupila udio od 0.17% od drugog osnivača MFI Montenegro Investments Credit Podgorica i time postala 100% vlasnik kapitala pomenutog Društva.

Na bazi Odluke Odbora Direktora Banke od 4. avgusta 2011. godine, Banka je osnovala društvo sa ograničenom odgovornošću First Assets Management Podgorica ("FAM DOO Podgorica") na neodređeno vrijeme, kao jednočlano društvo čija je osnovna djelatnost kupovina i prodaja vlastitih nekretnina, uplatom osnivačkog uloga u iznosu od EUR 100 hiljada u novcu. Privredni sud u Podgorici – Centralni registar je izdao Rešenje o osnivanju FAM DOO Podgorica dana 12. avgusta 2011. godine. Na osnovu Odluke Odbora Direktora Banke od 31. decembra 2012. godine, Banka je povećala ulog u Društvo unošenjem nenovčanog uloga koji se odnosi na nepokretnosti prenete sa stečene aktive u iznosu od EUR 2.248 hiljada. Na dan 31. decembra 2013. godine, Banka u kapitalu FAM DOO Podgorica učestvuje sa 100%.

18. OSTALA POSLOVNA POTRAŽIVANJA

	<u>31-Dec-13</u>	<u>31-Dec-12</u>
Stečena aktiva-nekretnine	26,729	23,660
Stečena aktiva-akcije	127	127
Ostala poslovna potraživanja	68	68
Unaprijed plaćeni troškovi	439	493
	<u>27,363</u>	<u>24,348</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2013. godine

Na dan 31. decembra 2013. godine stečena aktiva Banke se sastoji od stečenih nepokretnosti u iznosu od EUR 35.635 hiljada i hartija od vrijednosti u iznosu od EUR 127 hiljada po osnovu odobrenih kredita ranijih godina (31. decembra 2012. godine: EUR 31.948 hiljada, odnosno EUR 220 hiljada). Najznačajniji dio stečenih nepokretnosti se odnosi na stambeni i poslovni prostor, zemljište i slične nepokretnosti.

Banka je na dan 30.06.2013. godine izvršila preknjizavanje sa konta 1710 - Sredstva namijenjena prodaji na konto 1918 - Sredstva stečena po osnovu naplate potraživanja u ukupnom iznosu od EUR 30,406 hiljada. Preknjizavanje je urađeno u skladu sa standardom MSFI 5 i po preporuci CBCG u kojoj je naglašeno da stečena imovina kod koje je od datuma sticanja prošlo više od 365 dana treba evidentirati na kontu 1918 - Sredstva stečena po osnovu naplate potraživanja, dok na kontu 1710 treba da ostane stečena imovina od čijeg sticanja je prošlo manje od 365 dana.

19. STALNA SREDSTVA NAMIJENJENA PRODAJI

	<u>31-Dec-13</u>	<u>31-Dec-12</u>
Sredstva namijenjena prodaji	8,906	8,544
	<u>8,906</u>	<u>8,544</u>

20. NEMATERIJALNA SREDSTVA

	<u>Softveri i licence</u>
Nabavna vrijednost	
Stanje na početku godine	929
Povećanje	35
Stanje na kraju 2012. godine	<u>964</u>
Nabavna vrijednost	
Stanje na početku godine	964
Povećanje	20
Stanje na kraju 2013. godine	<u>984</u>
Ispravka vrijednosti	
Stanje na početku godine	840
Amortizacija	64
Stanje na kraju 2012. godine	<u>904</u>
Ispravka vrijednosti	
Stanje na početku godine	904
Amortizacija	43
Stanje na kraju 2013. godine	<u>947</u>
Neotpisana vrijednost na dan:	
- 31. decembra 2013. godine	<u>37</u>
- 31. decembra 2012. godine	<u>60</u>

21. DEPOZITI BANAKA

	<u>31-Dec-13</u>	<u>31-Dec-12</u>
Depoziti po viđenju:		
Banke u državnom vlasništvu, rezidenti – nekamatonosni	8	322
Banke u privatnom vlasništvu, rezidenti - kamatonosni	1,500	-
	<u>1,508</u>	<u>322</u>

Depoziti banka se odnose na depozit Atlas banke u iznosu od EUR 1,500 hilj sa rokom dospjeća od 13 mjeseci i GKS od 5%.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2013. godine

22. DEPOZITI KLIJENATA

	31-Dec-13	31-Dec-12
Depoziti po viđenju:		
Društva koja se bave posredovanjem na tržištu kapitala, rezidenti	69	25
Ostale depozitne institucije u privatnom vlasništvu, rezidenti	26	95
Ostale institucije koje se bave finansijskom aktivnošću	4	-
Privredna društva u državnom vlasništvu, rezidenti	6,043	9,721
Javne službe jedinica lokalne samouprave	1,359	1,920
Privredna društva u privatnom vlasništvu, rezidenti	15,875	11,968
Preduzetnici– nekamatonosni	212	266
Privredna društva, nerezidenti	2,724	1,959
Fizička lica, rezidenti	22,220	16,412
Fizička lica, nerezidenti	4,063	2,567
Nevladine i druge neprofitne organizacije, rezidenti	1,111	869
EPCG	3,508	4,195
Ostali – nefinansijski sektor	7	6
Vlada Crne Gore	816	1,892
Jedinice lokalne samouprave	1,412	1,698
Drugi korisnici sredstava iz Budžeta Crne Gore	1,364	525
Ostali – nekamatonosni	1,016	933
Regulatorne agencije, rezidenti	268	458
Investiciono-razvojni fond Crne Gore	12	374
Fond za zdravstveno osiguranje Crne Gore	570	2,722
Fond penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore	54	33
Investicioni fondovi, rezidenti	395	125
Društva za osiguranje/reosiguranje u privatnom vlasništvu, rezidenti	510	515
	63,638	59,278
Kratkoročni depoziti:		
Društva koja se bave posredovanjem na tržištu kapitala, rezidenti	50	50
Privredna društva u državnom vlasništvu, rezidenti	8,980	8,863
Javne službe jedinica lokalne samouprave	2,855	370
Privredna društva u privatnom vlasništvu, rezidenti	2,793	2,844
Privredna društva, nerezidenti	471	4,452
Fizička lica, rezidenti,	18,238	27,646
Fizička lica, nerezidenti	2,022	3,239
Nevladine i druge neprofitne organizacije, rezidenti	5	105
EPCG	42,121	48,000
Ostali	101	100
Vlada Crne Gore	3,921	9,413
Jedinice lokalne samouprave	350	1,000
Drugi korisnici sredstava iz Budžeta Crne Gore	13	45
Regulatorne agencije, rezidenti	2,500	1,500
Investiciono-razvojni fond Crne Gore	-	850
Društva za osiguranje/reosiguranje u privatnom vlasništvu, rezidenti	1,630	2,264
	86,050	110,741
Dugoročni depoziti:		
Društva koja se bave posredovanjem na tržištu kapitala, rezidenti	-	50
Privredna društva u državnom vlasništvu, rezidenti	820	470
Privredna društva u privatnom vlasništvu, rezidenti	4,607	5,483
Privredna društva, nerezidenti	970	912
Fizička lica, rezidenti,	27,618	11,269
Fizička lica, nerezidenti	13,312	8,876
Nevladine i druge neprofitne organizacije, rezidenti	173	127
Jedinice lokalne samouprave	1,000	-
Investiciono-razvojni fond Crne Gore	2,350	1,450
Društva za osiguranje/reosiguranje u privatnom vlasništvu, rezidenti	950	315
	51,800	28,951
Ukupni depoziti	201,488	198,971
Fakturisana kamata: depoziti	2,164	1,945
	203,652	200,916

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2013. godine

Depoziti po viđenju u EUR stanovništva su deponovani po kamatnoj stopi od 0.25% na godišnjem nivou, dok su depoziti po viđenju u stranoj valuti stanovništva deponovani na beskamnatnim računima. Na depozite po viđenju preduzeća u EUR kamatna stopa se kretala u rasponu od 0.25% do 0.50% godišnje u zavisnosti od prosječnog stanja na računu. Za deponente sa prosječnim stanjem depozita po viđenju preko EUR 250 hiljada ugovara se posebna kamatna stopa. Depoziti po viđenju u stranoj valuti preduzeća su deponovani na beskamnatnim računima.

Kratkoročni depoziti stanovništva u EUR bez namjene su deponovani po kamatnim stopama u rasponu od 0.30% do 5.40% na godišnjem nivou, u zavisnosti od perioda oročavanja i iznosa koji se oročava. Dugoročni depoziti stanovništva u EUR bez namjene su deponovani po kamatnim stopama u rasponu od 5.10% do 6.20% na godišnjem nivou, u zavisnosti od perioda oročavanja i iznosa koji se oročava.

Kratkoročni depoziti stanovništva u stranoj valuti bez namjene su deponovani po kamatnim stopama u rasponu od 0.10% do 1.80% na godišnjem nivou, u zavisnosti od perioda oročavanja. Dugoročni depoziti stanovništva u u stranoj valuti bez namjene su deponovani po kamatnim stopama u rasponu od 0.30% do 3.00% na godišnjem nivou, u zavisnosti od perioda oročavanja.

Kratkoročni depoziti preduzeća u EUR bez namjene su deponovani po kamatnim stopama u rasponu od 0.30% do 5.40% na godišnjem nivou, u zavisnosti od perioda oročavanja i iznosa koji se oročava. Dugoročni depoziti preduzeća u EUR bez namjene su deponovani po kamatnim stopama u rasponu od 4.40% do 6.20% na godišnjem nivou, u zavisnosti od perioda oročavanja i iznosa koji se oročava. Za oročene iznose preko EUR 250 hiljada, kao i za sve depozite sa namjenom ugovara se posebna kamatna stopa.

Kratkoročni depoziti preduzeća u stranoj valuti su deponovani po kamatnim stopama u rasponu od 0.10% do 1.10% na godišnjem nivou, u zavisnosti od perioda oročavanja. Dugoročni depoziti preduzeća u stranoj valuti su deponovani po kamatnim stopama u rasponu od 0.35% do 1.70% na godišnjem nivou, u zavisnosti od perioda oročavanja.

Kratkoročni depoziti EPCG-a, sa stanjem od EUR 42,121 hilj. Na dan 31.12. 2013 god. se odnose na tri depozita u iznosu od EUR 14,000 hilj., EUR 28,000 hilj. i EUR 121 hilj. oročena na period od 12 mjeseci, 13 mjeseci i 32 dana po GKS od 4,50%, 4,50% i 1,50%.

23. POZAJMLJENA SREDSTVA OD OSTALIH KLIJENATA

	U hiljadama EUR		
Valuta	31-Dec-13	31-Dec-12	
<i>Namjenski krediti od Vladinih agencija:</i>			
- Investiciono–razvojni fond Crne Gore	EUR	2,272	3.216
- Agencija za razvoj malih i srednjih preduzeća	EUR	108	298
		<u>2,380</u>	<u>3,514</u>

Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata koja u decembru iznose EUR 2,381 hilj. i uključuju:

- Obaveze po uzetim dugoročnim kreditima od IRF-a (EUR 1,970 hilj.) i Direkcije za razvoj malih i srednjih preduzeća (EUR 109hilj.) na period od 6 godina sa grace periodom od 18 mjeseci po kamatnim stopama u rasponu od 5% do 7% na godišnjem nivou.

-Obaveze prema Investiciono Razvojnomo Fondu u iznosu od EUR 302 hilj. koje se odnose na novoodobrene kredite u maju i septembru 2013., i čine ih dvije partije:

-prva u iznosu od EUR 102 hilj., sa grejs periodom od 1 mjeseca, kamatnom stopom 3.5 % i rokom dospijeća 60 mjeseci

-druga u iznosu od €200 hilj., sa grejs periodom od 12 mjeseci, kamatnom stopom 3.5% i rokom dospijeća 96 mjeseci.

Na dan 31. decembra 2013. godine, Banka ima obaveze prema Agenciji za razvoj malih i srednjih preduzeća u iznosu od EUR 109 hiljada, po osnovu ugovora o poslovnoj saradnji kako bi se pružila podrška razvoju malih i srednjih preduzeća, na period od 6 godina sa grace periodom od 18 mjeseci i kamatnom stopom od 6% na godišnjem nivou.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2013. godine

24. SUBORDINISANI DUG

	Datum		Godišnja		U hiljadama EUR	
	dospijeća	kamatna stopa	31-Dec-13		31-Dec-12	
Elektroprivreda	28.02.2018	8,5%	6,000		6,000	
Bemax	20.04.2019	8,0%	1,100		800	
Bemax	20.05.2017	8,0%	-		1,000	
Đorđije Nicović	17.12.2015	8,5%	720		720	
Radomir Zec	27.04.2016	8,0%	600		600	
Mehmed Kolarević	27.01.2016	8,0%	600		600	
			9,020		9,720	
Fakturisana kamata -subordinisani dug			168		193	
			9,188		9,913	

Dana 31. marta 2010. godine, Banka je zaključila Ugovor o subordinisanom dugu sa Elektroprivredom Crne Gore a.d., Nikšić u iznosu od EUR 10.000 hiljada sa rokom dospijeća od 5 godina i kamatnom stopom od 10% godišnje. Kredit se vraća u cjelosti na dan dospijeća. U slučaju neblagovremene isplate kamate, kamatna stopa će iznositi 15% godišnje. Dana 19. aprila 2011. godine potpisan je Aneks Ugovora kojim se utvrđuje prijevremena isplata od EUR 3.000 hiljada pretvaranjem u akcije Banke.

U maju 2012. godine, Banka je sa Elektroprivredom CG A.D., Nikšić potpisala Anex II Ugovora o subordinisanom dugu od 31. marta 2010. godine, kojim je definisano da se dio subordinisanog duga u iznosu od EUR 1 milion, uz saglasnost Centralne Banke Crne Gore, isplati zajmodavcu prije roka dospijeća, a da se za preostali iznos subordinisanog duga nakon izvršene isplate u iznosu od EUR 6 miliona prolongira rok dospijeća do kraja februara 2018. godine, uz ugovorenu godišnju kamatnu stopu od 8.5%.

Banka je u decembru 2010. godine zaključila Ugovore o subordinisanom dugu sa fizičkim licima u ukupnom iznosu od EUR 3.020 hiljada sa rokom dospijeća od 5 godina i kamatnom stopom u rasponu od 8% do 8.5% godišnje. Krediti se vraćaju u cjelosti na dan dospijeća. Dana 15. aprila 2011. godine potpisani su Aneksi Ugovora kojim se utvrđuje prevremena isplata ukupnog duga pretvaranjem u akcije Banke, odnosno kupovinom 8,605 običnih akcija primarne emisije po cijeni od EUR 127,82 (EUR 1,100 hiljada).

Dana 30. decembra 2011. godine i 20. januara 2012. godine, Banka je sa Bemax d.o.o., Podgorica zaključila Ugovore o subordinisanom dugu u iznosu od EUR 800 hiljada, odnosno EUR 1.000 hiljada, sa rokom dospijeća od 64 mjeseca i kamatnom stopom od 8% godišnje.

Banka je 30. juna 2013. godine smanjila obaveze prema firmi Bemax d.o.o. po osnovu subordinisanog duga za EUR 700 hiljada. Dalje, Banka je, nakon dobijenog odobrenja CBCG zaključila sa Bemaxom Aneks Ugovora o subordinisanom, na bazi koga ukupan iznos duga od EUR 1,100 hiljada dospjeva 20. aprila 2019. godine.

U skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala („Sl.list CG“ br. 38/11 i 55/12), subordinisani krediti se uključuju u dopunski kapital prilikom obračuna koeficijenta solventnosti.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2013. godine

25. OSTALE OBAVEZE

	<u>31-Dec-13</u>	<u>31-Dec-12</u>
Obaveze prema dobavljačima	362	310
Obaveze po osnovu poreza	480	548
Obaveze po osnovu primljenih avansa:	1,533	2,209
- uplate građana po različitim osnovama	561	634
- avansi pravnih lica po osnovu uplate kredita	102	214
- avans Vlade CG po osnovu subvencionisane kamate	437	506
- prijevremene uplate po osnovu kartica fizičkih i pravni lica	441	563
- ostale obaveze po osnovu primljenih avansa	(8)	292
Obaveze prema zaposlenima	279	504
Privremeni i prelazni računi	244	321
Obaveze po komisionim poslovima	324	262
Ostale obaveze	126	49
	<u>3,348</u>	<u>4,203</u>

Obaveze po osnovu primljenih avansa se najvećim dijelom odnose na: uplate građana Crne Gore po raznim osnovama u iznosu od EUR 561 hiljadu (31. decembar 2012: EUR 634 hiljade), na avansne uplate pravnih lica po osnovu kredita u iznosu od EUR 102 hiljada, na avanse Vlade Crne Gore po osnovu subvencionisane kamate u iznosu od EUR 437 hiljada (31. decembar 2012: EUR 506 hiljada) i prijevremene uplate po osnovu kartica u iznosu od EUR 441 hiljadu (31. decembar 2011: EUR 563 hiljade).

26. REZERVE

	U hiljadama EUR	
	<u>31-Dec-13</u>	<u>31-Dec-12</u>
Rezervisanja za potencijalne gubitke po osnovu:		
- vanbilansnih izloženosti	191	186
- operativnog rizika	12	12
	<u>203</u>	<u>198</u>

27. KAPITAL

(A) Akcijski kapital

Akcijski kapital Banke na dan 31. decembra 2013. godine sastoji se od 410,168 običnih akcija (31. decembra 2012. godine: 410,168 akcija), pojedinačne nominalne vrijednosti od EUR 127.82 i 23,471 (31. decembra 2012. godine: 23,471 akcija) nekumulativnih povlašćenih akcija nominalne vrijednosti EUR 127.82.

Banka na dan 31. decembra 2013. godine ima ukupno 290 akcionara (2012. godine: 301 akcionara).

Odbor Direktora Banke je 30. decembra 2009. godine donio Odluku o XVII emisiji akcija u vrijednosti od EUR 10,000 hiljada, odnosno 78,237 akcija serije "RE-17", pojedinačne nominalne vrijednosti EUR 127.82. U skladu sa pomenutom Odlukom, u toku 2011. godine akcijski kapital Banke je povećan po osnovu realizovane XVII emisije akcija ukupne vrijednosti od EUR 8.666 hiljada, odnosno 67,800 redovnih akcija pojedinačne nominalne vrijednosti EUR 127.82, koje su u potpunosti uplaćene u novcu. Komisija za hartije od vrijednosti je dana 27. aprila 2011. godine donijela Rješenje o utvrđivanju uspješnosti emisije akcija u ukupnoj vrijednosti od EUR 8.666 hiljada, što čini 86.66% odobrenog obima te emisije akcija.

U skladu sa Odlukom Odbora direktora, dana 29. decembra 2011. godine Banka je izvršila emisiju nekumulativnih povlašćenih akcija bez prava glasa i bez mogućnosti zamjene za obične akcije u ukupnom obimu EUR 3,000 hiljada, odnosno 23,471 povlašćenih akcija akcionara EPCG a.d., Nikšić. Pomenutom emisijom akcija, poništeno je 23,471 običnih akcija sa pravom glasa.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2013. godine

Vlasnička struktura Banke na dan 31. decembra 2013. i 2012. godine je sljedeća:

Naziv akcionara	2013			2012		
	Broj akcija	U hiljadama EUR	% učešća	Broj akcija	U hiljadama EUR	% učešća
Đukanović Aco	170,073	21,739	39.22%	170,073	21,739	39.22%
Elektroprivreda Crne Gore	104,506	13,358	24.10%	104,506	13,358	24.10%
PA - Zbirni kastodi račun 1	14,010	1,791	3.23%	14,010	1,791	3.23%
CKB - Zbirni kastodi račun 1	12,695	1,623	2.93%	-	-	-
Lovćen osiguranje ad	9,508	1,215	2.19%	9,508	1,215	2.19%
HB - Zbirni Kastodi račun 1	9,114	1,165	2.10%	4,700	601	1.08%
P&G agency	8,211	1,050	1.89%	8,211	1,050	1.89%
Ivanović Miodrag	7,041	900	1.62%	7,041	900	1.62%
Tea Galery	6,895	881	1.59%	6,895	881	1.59%
Monte adria broker-diler	6,083	778	1.40%	6,083	777	1.40%
Stadio Podgorica	5,794	741	1.34%	5,794	741	1.34%
Čupić Branko	5,042	644	1.16%	5,042	644	1.16%
Moninvest	4,675	598	1.08%	4,675	598	1.08%
HP "Fjord" ad Kotor	3,952	505	0.91%	3,952	505	0.91%
Petričević Jelica	3,919	501	0.90%	3,919	501	0.90%
Tabacco shop	2,998	383	0.69%	-	-	-
Ostali	59,123	7,557	13.63%	79,230	10,127	18.29%
	433,639	55,428	100.00%	433,639	55,428	100.00%

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2013. godine

(B) Pokazatelji poslovanja Banke – usaglašenost sa zakonskim pokazateljima

Banka je dužna da obim svog poslovanja uskladi sa i propisima Centralne banke Crne Gore.

Pokazatelji poslovanja	Propisani	Ostvareni na dan	
		31. decembra	
		2013	2012
Kapital	Minimalni iznos osnivačkog kapitala EUR 5 miliona	55.428	55.428
Koeficijent solventnosti	Minimum 10%	11,05%	10,63%
Ukupni iznos sopstvenih akcija i drugih elemenata sopstvenih sredstava stecenih od strane Banke	Max 5% sopstvenih sredstava Banke	0,00%	0,00%
Ukupna izloženost banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica	Maksimum 25% sopstvenih sredstava Banke	25% i manje osim kod tri klijenta (69,63%;36,41%;36,14%)	25% i manje osim kod dva klijenta (35,65%;29,15%)
Zbir svih velikih izloženosti Banke	Maksimum 800% sopstvenih sredstava Banke	488,79%	201,59%
Ukupna izloženost prema svim licima povezanim sa bankom	Maksimum 200% sopstvenih sredstava Banke	160,91%	130,60%
Ukupna izloženost prema licu koje je član odbora direktora, odbora za reviziju ili izvršni direktor	Maksimum 2% sopstvenih sredstava Banke	Najveća izloženost - 0,37%	Najveća izloženost - 0,35%
Ukupna izloženost prema pravnim licima koja su pod kontrolom lica koje je član odbora direktora, odbora za reviziju ili izvršni direktor	Maksimum 10% sopstvenih sredstava Banke	Najveća izloženost 0,11%	Najveća izloženost 4,88%
Ukupna izloženost prema zaposlenom	Maksimum 1% sopstvenih sredstava Banke	Najveća izloženost 0,37%	Najveća izloženost 0,34%
Ukupna izloženost prema akcionaru koji nema kvalifikovano učešće u banci	Maksimum 10% sopstvenih sredstava Banke	10% i manje osim kod četiri akcionara (23,29%;13,70%;11,53%;14,23%)	10% i manje osim kod tri akcionara (10,52%;10,19%;10,01%)
Ukupna izloženost prema akcionarima koji imaju kvalifikovano učešće u banci, uključujući i izloženost prema pravnim licima koja su pod kontrolom tih akcionara	Maksimum 20% sopstvenih sredstava Banke	13,16%	0,00%
Ukupna izloženost prema pravnim licima koja kontrolišu lice koje kontrolišu i banku	Maksimum 20% sopstvenih sredstava Banke	0,00%	0,00%
Ukupna izloženost prema pravnim licima koje kontrolišu banka	Maksimum 20% sopstvenih sredstava Banke	14,57%	13,00%
Pokazatelj minimalne likvidnosti	0,9 na dnevnom nivou/1 na dekadnom nivou	1,12; 1,16	1,10; 1,16
Devizni rizik – neto otvorena pozicija za pojedinačnu valutu	15% osnovnog kapitala banka	Najveća neto otvorena za pojedinačnu valutu 10,11% (USD)	Najveća neto otvorena za pojedinačnu valutu 13,5% (USD)
Devizni rizik – neto otvorena pozicija za sve valute	20% osnovnog kapitala Banke	4,87%	10,41%
Ukupna ulaganja banke u nepokretnosti i osnovna sredstva	Maksimum 40% sopstvenih sredstava banke	46,90%	57,65%

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2013. godine

Limiti ročne usklađenosti	kratkoročni izvori sredstava sa dospjećem do 30 dana mogu se angažovati samo	nema ročne	nema ročne neusklađenosti
	u instrumente aktive sa rokom dospijeca do 30 dana	neusklađenosti	
Limiti ročne usklađenosti	kratkoročni izvori sredstava sa dospjećem od 30 do 90 dana mogu se angažovati	ročna neusklađenost	ročna neusklađenost
	samo u instrumente aktive sa rokom dospijeca do 90 dana	iznosi 16,3%	iznosi 23,0%
Limiti ročne usklađenosti	najviše 10% kratkoročnih izvora sredstava sa dospjećem od 90 do 180 dana može se angažovati u instrumente aktive sa rokom dospijeca dužim od 180 dana	ročna neusklađenost	ročna neusklađenost
		iznosi 31,5%	iznosi 35,9%

U skladu sa propisima Centralne banke Crne Gore, Banka je na dan 31. decembra 2013. obavezna da održava minimalan pokazatelj adekvatnosti kapitala od 10%, dok je na dan 31. decembar 2012. godine Banka bila obavezna da ovaj pokazatelj održava na nivou od 12%.

Shodno Zakonu o bankama („Sl.list CG“ 17/08 od 11.03.2008, 44/10 od 30.07.2010, i 40/11 od 08.08.2011) Banka je dužna da primijeni ograničenje o izloženosti prema licima povezanim sa Bankom.

Banka na dan 31. decembra 2013. godine kod četiri klijenta: Cijevna Komerc, 14. Septembar, Maprenat i Tehnopot (poslednji u skladu sa nalazom CBCG) nije ispunjavala propisanu izloženost od najviše 10% sopstvenih sredstava.

Shodno Zakonu o bankama („Sl.list CG“ 17/08 od 11.03.2008, 44/10 od 30.07.2010, i 40/11 od 08.08.2011) Banka je dužna da primijeni ograničenje o ukupnoj izloženosti prema jednom licu ili grupi povezanih lica.

Na dan 31. decembra 2013 godine kod tri klijenta, Seven X; Lunez One S.R.O. i Zurecon (poslednja dva u skladu sa nalazom CBCG), Banka nije ispunjavala propisanu izloženost od najviše 25% sopstvenih sredstava.

Gore pomenuta odstupanja su nastala kao posljedica smanjenja nivoa sopstvenih sredstava Banke.

Sopstvena sredstva

Prema Zakonu o bankama („Sl.list CG“ 17/08 od 11.03.2008, 44/10 od 30.07.2010, i 40/11 od 08.08.2011) iznos osnivačkog kapitala ne može biti manji od EUR 5 miliona. Kako je propisano Odlukom o adekvatnosti kapitala ("Sl. list CG", 38/2011 i 55/2012) Banka je dužna da utvrđuje adekvatnost kapitala na bazi sopstvenih sredstava, kao apsolutnog i koeficijenta solventnosti, kao relativnog pokazatelja. Sopstvena sredstva Banke predstavljaju zbir uplaćenog akcionarskog kapitala i drugih osnovnih i dopunskih elementa sopstvenih sredstava, umanjenog za odbitne stavke.

Iznos sopstvenih sredstava mora uvijek biti na nivou koji je jednak ili veći od:

- iznosa minimalnog novčanog dijela osnivačkog kapitala;
- ukupnog iznosa potrebnog kapitala za sve rizike.

Ukupan iznos potrebnog kapitala Banke predstavlja zbir:

- potrebnog kapitala za kreditni rizik, tržišne rizike i operativni rizik, izračunatog primjenom adekvatnih metodologija,
- potrebnog kapitala za rizik zemlje, izračunatog u skladu sa propisom Centralne banke Crne Gore kojim se propisuje metodologija za izračunavanje potrebnog kapitala za rizik zemlje;
- potrebnog kapitala za ostale rizike, izračunatog primjenom izabranih metodologija.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE**31. decembar 2013. godine**

Od 1. januara 2013. godine Banka vrednuje stavke bilansne aktive i vanbilansne stavke u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima i iskazuje ih u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja. Prelazak na novu računovodstvenu politiku izdejstvovao je i određene promjene u strukturi sopstvenih sredstava Banke. Naime, shodno Odluci o izmjenama i dopunama Odluke o adekvatnosti kapitala banaka dodata je komponenta u osnovnim elementima sopstvenih sredstava - rezerve za procijenjene gubitke po regulatornom zahtjevu, izdvojene u skladu sa odlukom kojom se propisuju minimalni standardi za upravljanje kreditnim rizikom u bankama, kao i komponenta u odbitnim stavkama od osnovnog kapitala - pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zбира iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke.

Sopstvena sredstva na 31. decembra 2013. godine iznose EUR 20.989 hiljada (31. decembra 2012. godine: EUR 22.631 hiljadu).

Koeficijent solventnosti Banke

Na osnovu odredbi Odluke o adekvatnosti kapitala banaka ("Sl. list CG", br. 38/2011 i 55/2012) Banka je izvršila izračunavanje potrebnog kapitala za rizike kojima je izložena tokom poslovanja, kao i koeficijenta solventnosti. Koeficijent solventnosti ne smije biti manji od 10%.

Koeficijent solventnosti predstavlja procentualni odnos sopstvenih sredstava Banke prema zbiru:

1. ukupnog iznosa rizikom ponderisane aktive za kreditni rizik (uključujući i rizikom ponderisanu aktivu za rizik druge ugovorne strane);
2. iznosa potrebnog kapitala za tržišne rizike;
3. iznosa potrebnog kapitala za operativni rizik;
4. iznosa ukupne rizikom ponderisane aktive za druge rizike.

Na dan 31. decembra 2013. godine, prema obračunu Banke, koeficijent solventnosti je iznosio 11.05% (31. decembra 2012. godine: 10.63%).

Ostale rezerve

Ostale rezerve-uključene u okviru Kapitala Banke, u iznosu od EUR 9,319hilj. Predstavljaju razliku između manje obračunate ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive, odnosno rezervisanja za vanbilansne stavke sa stanjem na dan 31.12.2012. godine u odnosu na rezervacija za potencijalne kreditne gubitke i otpisana potraživanja, koje su izdvojene u skladu sa važećom regulativom na dan 31.decembra 2012. godine.

28. VANBILANSNA EVIDENCIJA

	<u>31-Dec-13</u>	<u>31-Dec-12</u>
Garancije, jemstva i preuzete neopozive obaveze:		
Garancije privrednim društvima:		
- plative	-	414
- činidbene	33,282	25,004
- ostale vrste garancija	2,329	3,805
	35,611	29,223
Sredstva obezbedjenja:		
- hipoteke	403,085	457,174
- zaloga	290	370
- stečena aktiva	67,746	55,035
- Ostalo	-	-
	471,121	512,579
Kreditne obligacije:		
- krediti	26,453	27,796
- komisioni poslovi	3,696	3,624
	30,149	31,420
Druge vanbilansne pozicije:		
- neopozive obaveze za davanje kredita	3,772	2,604
- suspendovana kamata	6,923	8,591
	10,695	11,195
	547,576	584,417

29. GOTOVINA I GOTOVINSKI EKVIVALENTI

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2013. godine

	31-Dec-13	31-Dec-12
Gotovina i gotovinski evivalenti na kraju godine korespondira pozicijama Bilansa stanja:		
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	27,356	23,251
Kredit i potraživanja od banaka	5,851	4,662
	33,207	27,913

30. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA

Prema Zakonu o bankama („Sl.list CG“ 17/08 od 11.03.2008, 44/10 od 30.07.2010, i 40/11 od 08.08.2011) definisano je da značajan uticaj na poslovanje Banke, imaju lica koja postavljaju najmanje jednog predstavnika u Upravni odbor ili sličan organ, bilo kroz vlasništvo nad akcijama, na osnovu saglasnosti sa vlasnicima ili na bilo koji drugi način.

Pregled potraživanja i obaveza prema povezanim licima na dan 31. decembra 2013 i 2012. godine prikazan je u sljedećoj tabeli:

	2013	2012
Dati krediti		
"14 SEPTEMBAR"	2,650	198
TEHNOPUT	2,420	-
CIJEVNA KOMERC	2,272	2,162
BUDVA INVESTMENT	2,168	-
TEA GALLERY	1,644	1,176
JAVORAK MB	1,285	1,303
MONTENEGRO AIRLINES	1,200	-
SUBLIME DEVELOPMENTS	1,197	1,197
AD "SKI RESORT - KOLAŠIN 1450"	795	-
BOOSTER	765	-
Ostali	8,730	10,611
Ukupno	25,126	16,647
Ostala potraživanja		
SUBLIME DEVELOPMENTS	284	92
EUROINVEST	136	-
VUK RAJKOVIĆ	120	118
TEHNOPUT	70	-
ORO-MET DO.O.O.	67	21
JAVORAK MB	46	10
CIJEVNA KOMERC	34	95
BOŽOVIĆ VLADIMIR	33	32
BUDVA INVESTMENT	33	-
IVANOVIĆ MIOBRAG	29	11
Ostali	548	775
Ukupno	1,399	1,154
Ukupno potraživanja	26,525	17,801
Obaveze		
Depoziti po viđenju		
ELEKTROPRIVREDA	3,508	4,193
ACO ĐUKANOVIÆ	2,688	28
DOMEN D.O.O.	359	758
A.D." DELTA GENERALI OSIGURANJE"	287	-
Ostali	2,063	3,188
Ukupno	8,906	8,167
Oročeni depoziti		
ELEKTROPRIVREDA	42,121	48,000
INVESTICIONO - RAZVOJNI FOND CRNE GORE A.D.	2,350	-
CAPITAL INVEST	1,030	-
"MONTENEGROPROMET" BUDVA AD	1,000	-
Ostali	3,405	5,343
Ukupno	49,906	53,343
Ukupno obaveze	58,812	61,510
Vanbilansne pozicije		
ELEKTROPRIVREDA	2,741	-

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2013. godine

TABACCO SHOP	1,096	286
"KRUŠO" D.O.O.	415	-
MARTEX D.O.O.	350	200
LUTRIJA CRNE GORE A.D.	300	300
Ostali	1,443	9,023
Ukupno vanbilansne pozicije	6,346	9,809

U hiljadama EUR

Prihodi	2012	2011
Prihodi	2013	2012
TEHNOPUT	248	-
JAVORAK MB	113	22
TEA GALLERY	95	62
MONTENEGRO AIRLINES	83	8
CG RATKO MITROVIĆ	69	49
MESNA INDUSTRIJA "GORANOVIĆ"	59	-
ORO-MET D.O.O.	56	72
BUDVA INVESTMENT	51	-
AD "SKI RESORT - KOLAŠIN 1450"	47	-
EUROINVEST	43	34
Ostali	482	1,891
Prihodi od kamata	1,345	2,138
CIJEVNA KOMERC	35	1
BUDVA INVESTMENT	30	-
TEHNOPUT	22	-
BORISLAV MIJOVIĆ	12	-
MONTENEGRO AIRLINES	12	-
MARTEX D.O.O.	10	6
BOOSTER	8	-
ELEKTROPRIVREDA	7	8
ALIVODIĆ ARNAD	7	-
"KRUŠO" D.O.O.	7	2
Ostali	166	150
Prihodi od naknada	316	167
UKUPNO PRIHODI	1,661	2,305
Rashodi	2013	2012
ELEKTROPRIVREDA	7,056	3,141
ACO ĐUKANOVIÆ	236	2
KOLAREVIÆ MEHMED	78	40
INDUSTRIJA PIVA I SOKOVA TREBJESA AD NIKŠIÆ	30	32
PIPEROVIÆ VESNA	14	13
Ostali	51	261
UKUPNO RASHODI	7,465	3.489
Rashodi, neto	-5,804	-1,184

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2013. godine

Isplate članovima glavnih odbora Banke prikazane su u narednoj tabeli:

	2013. godina		2012. godina	
	neto	bruto	neto	bruto
Odbor direktora	110	162	93	128
Odbor za reviziju	25	27	27	28
Glavni izvršni direktor, Izvršni direktori i direktori sektora	175	278	192	288
Ukupno:	310	467	312	444

31. ROČNA USKLAĐENOST FINANSIJSKIH SREDSTAVA I OBAVEZA

Na raspoloživost novčanih sredstva Banke, pored priliva i ostalih transakcija, uticaj imaju i zahtjevi komitenata za povlačenjem sredstava sa tekućih računa i depozita.

Ročna usklađenost finansijske aktive i finansijskih obaveza sa stanjem na dan 31. decembra 2013. godine prikazana je u pregledu koji slijedi:

	U hiljadama EUR						
	Do mjesec dana	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 6 mjeseci	Od 6 do 12 mjeseci	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	Ukupno
Finansijska aktiva							
Novčana sredstva, računski depozita kod centralnih banaka i potraživanja od banaka	31,535	677	-	-	958	-	33,170
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	19,103	-	-	-	-	-	19,103
Sredstva kod banaka	-	677	-	-	958	-	1,635
Sredstva izdvojene obavezne rezerve	12,432	-	-	-	-	-	12,432
Kredit i ostala potraživanja	21,700	8,014	9,894	24,169	77,368	26,415	167,560
Finansijska sredstva koja se drže za trgovanje	294	-	-	-	-	-	294
HOV koje se drže do dospjeća	5,590	4,973	1,489	-	-	-	6,462
Ostala finansijska aktiva	-	2284.5	-	9,123	47,182	-	64,179
Ukupno	59,119	15,949	11,383	33,293	125,507	26,415	271,665
Finansijske obaveze							
Ukupni depoziti, sredstva na esc.računu i obaveze za kamate i vrem.razgraničenja	39,559	67,636	44,473	39,952	13,042	497	205,160
Depoziti po viđenju	21,003	15,275	27,368	-	-	-	63,646
Oročeni depoziti	16,392	52,361	17,105	39,952	13,042	498	139,350
Obaveze za kamate i vremenska razgraničenja	2,164	-	-	-	-	-	2,164
Ukupne pozajmice	117	320	177	565	1,058	143	2,380
Ostale dospjele obaveze	2,790	493	65	-	-	-	3,348
Subordinisani dugovi	-	124	44	-	7,920	1,100	9,188
Ukupno	42,466	68,574	44,759	40,517	22,020	1,740	220,077
Ročna neusklađenost:							
- 31. decembra 2013. godine	16,653	(52,625)	(33,376)	(7,224)	103,487	24,674	51,654
- 31. decembra 2012. godine	9,517	(59,498)	(27,864)	(14,397)	106,604	21,435	35,796
Kumulativni GAP:							
- 31. decembra 2013. godine	16,653	(35,972)	-(69,384)	-(76,572)	26,915	51,589	
- 31. decembra 2012. godine	9,517	(49,982)	(77,846)	(92,243)	14,361	35,796	

*Depoziti po viđenju su raspoređeni u skladu sa metodologijom za utvrđivanje stabilnog nivoa depozita po viđenju.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2013. godine

Likvidnost Banke, kao njena sposobnost da u roku izvršava dospelje obaveze, zavisi sa jedne strane od bilansne strukture, a sa druge strane od usklađenosti tokova priliva i odliva sredstava. Struktura finansijskih sredstava i obaveza na dan 31. decembra 2013. godine ukazuje na postojanje ročne neusklađenosti preostalog perioda dospjeća sredstava i obaveza do godinu dana. Banka tokom 2013. godine nije imala problema sa održavanjem likvidnosti. Rukovodstvo Banke veruje da negativni kumulativni GAP do godinu dana neće prouzrokovati problem sa održavanjem likvidnosti u narednih godinu dana.

Dalje, u cilju umanjenja negativnog kumulativni GAP do godinu dana, rukovodstvo Banke je definisalo i preduzelo skup mjera u 2014. godini, koje između ostalog uključuju: definisanje strategija za naplatu različitih pozicija aktive, odobravanje kvalitetnih plasmana sa kraćim rokovima dospjeća i bez jednokratne otplate, povećanje diverzifikacije depozita i poboljšanje strukture depozita povećanjem učešća oročenih depozita, kao i skup aktivnosti koje su se odnosile na učestvovanje u donošenju planova priliva i odliva sredstva kod ključnih deponenata Banke, ponovno ugovaranje značajnih deponenata na duži rok po manjim kamatnim stopama i aneksiranje ročnosti dospjelih i pribavljanje novih depozita, u cilju obezbjeđenja njihove stabilnosti.

Kao rezultat primijenjenih mjera, na kraju prvog kvartala 2014. godine, negativni kumulativni GAP do godinu dana je smanjen na EUR 47.553 hiljada i likvidna pozicija Banke je značajno popravljena, pa su ostvareni pokazatelj likvidnosti na dan 31. marta 2014. godine u iznosu od 1.29, kao prosječni pokazatelj likvidnosti za prvi kvartal 2013. godine od 1.47 bili značajno veći od propisanog. Dalje, na kraju prvog kvartala 2014. godine ostvaren je rast depozita Banke za oko EUR 7.2 miliona, na koji je najveći uticaj imalo povećanje depozita pravnih lica za oko EUR 7.3 miliona, značajno smanjena koncentracija depozita i učešće dugoročnih depozita u ukupnim depozitima povećano za oko 12%.

32. RIZIK OD PROMJENE KAMATNIH STOPA

Banka je izložena raznim rizicima koji kroz efekte promjena visine tržišnih kamatnih stopa, djeluju na njen finansijski položaj i tokove gotovine. Kamatni rizik Banke, u uslovima čestih promjena kamatnih stopa i neravnomjerne ponude i tražnje kapitala, zahtijeva posebnu pažnju Banke. Kamatni rizik predstavlja nepovoljnu promjenu cijene kredita u odnosu na nivo pasivnih kamatnih stopa, sa jedne strane, i mogućnost smanjenja optimalne razlike između prosječnih aktivnih i pasivnih kamatnih stopa, sa druge strane.

Izloženosť riziku od promjene kamatnih stopa na dan 31. decembra 2013. godine prikazana je u sljedećoj tabeli:

	1-30 dana	31-90 dana	91-180 dana	181-365 dana	preko 1 god	Ukupno
Kamatnosni depoziti u ostalim institucijama	2,840	677	-	-	260	3,777
Kamatnosne hartije od vrijednosti	0	4,973	1,489	-	-	6,462
Kredit i ostala potraživanja	23,949	12,554	18,547	21,140	91,370	167,560
Ostala osjetljiva aktiva	4,994	2,318	-	9,123	8,168	24,602
Ukupno	31,783	20,522	20,036	30,263	99,798	202,401
% od ukupne kamatnosne aktive	16%	10%	10%	15%	49%	100%
OSJETLJIVA PASIVA						
	1-30 dana	31-90 dana	91-180 dana	181-365 dana	preko 1 god	Ukupno
Kamatnosni depoziti	31,115	67,636	44,473	39,952	13,539	196,715
Kamatnosne pozajmice	117	320	177	565	1,201	2,380
Subordinisani dug i obveznice	-	-	-	-	9,020	9,020
Ostale osjetljive obaveze	2,164	605	44	-	-	2,813
Ukupno	33,396	68,562	44,694	40,517	23,760	210,928
% od ukupne kamatnosne pasive	16%	33%	21%	19%	11%	100%
RAZLIKA (GAP)						
	1-30 dana	31-90 dana	91-180 dana	181-365 dana	preko 1 god	Ukupno
IZNOS GAP - a - (I) minus (II) - Pozitivan/Negativan - 31.12.2013	-1,613	-48,040	-24,658	-10,253	76,038	-8,527
IZNOS GAP - a - (I) minus (II) - Pozitivan/Negativan - 31.12.2012	-3,388	-54,781	-17,857	-16,907	75,904	-17,029
Kumulacioni Gap - Pozitivan/Negativan - 31.12.2013	-1,613	-49,653	-74,311	-84,565	-8,527	
Kumulacioni Gap - Pozitivan/Negativan - 31.12.2012	-3,388	-58,169	-76,026	-92,933	-17,029	
Kumulativan Gap / Ukupna aktiva - 31.12.2013	-0.64%	-19.76%	-29.57%	-33.65%	-3.39%	
Kumulativan Gap / Ukupna aktiva - 31.12.2012	-1.41%	-24.20%	-31.63%	-38.66%	-7.08%	

33. DEVIZNI RIZIK

Naredna tabela prikazuje neto deviznu poziciju Banke na dan 31. decembra 2013. godine. Banka je izložena efektima promjena deviznih kurseva najznačajnijih valuta, koji utiču na njen finansijski položaj i novčane tokove. Rukovodstvo uspostavlja ograničenja na stepen izloženosti po valutama koja se redovno prate.

	Duge pozicije	USD	GBP	CHF	Ostalo	Ukupno
Devizna sredstva		2,380	343	395	383	3,502
Ukupno		2,380	343	395	383	3,502
	Kratke pozicije	USD	GBP	CHF	Ostalo	Ukupno

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2013. godine

Obaveze u devizama	3,933	183	117	17	4,250
Ukupno	3,933	183	117	17	4,250
Neto pozicija	USD	GBP	CHF	Ostalo	
NETO DUGE (KRATKE) POZICIJE (I) - (II) - 31.12.2013	-1553	160	278	366	
NETO DUGE (KRATKE) POZICIJE (I) - (II) - 31.12.2012	-2118	64	78	343	
% od osnovnog kapitala - 31.12.2013	-10%	1%	2%	2%	
% od osnovnog kapitala - 31.12.2012	-13%	0%	0%	2%	
Agregatno stanje u svim stranim valutama - 31.12.2013	-748				
Agregatno stanje u svim stranim valutama - 31.12.2012	-1,633				

34. KREDITNI RIZIK

Definicija, izvori i elementi kreditnog rizika

U skladu sa internom definicijom, formulisanom u Metodologiji procesa identifikovanja i ocjena značaja (materijalnosti) rizika Banke i katalogu rizika Banke, kreditni rizik (rizik neispunjenja obaveza), koji je uključen u Stub 1, predstavlja rizik od nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usled nemogućnosti klijenta da ispunjava obaveze prema Banci po osnovu odobrenih kredita ili drugih oblika plasmana ili potencijalnih potraživanja (vanbilansne pozicije). Nemogućnost ispunjavanja obaveza uključuje kašnjenje u plaćanju, restrukturiranje plasmana ili bankrot/stečaj klijenta. Kreditni rizik zapravo predstavlja rizik od nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usljed neizvršenja obaveza dužnika prema Banci. Kreditni rizik banke uslovljen je kreditnom sposobnošću dužnika, njegovom urednošću u izvršavanju obaveza prema Banci, kao i kvalitetom instrumenata obezbjeđenja potraživanja banke.

Banka je izložena kreditnom riziku po svim stavkama bilansne aktive po osnovu kojih je Banka izložena riziku neispunjenja obaveze dužnika i vanbilansnim stavkama koje predstavljaju potencijalne obaveze Banke, kao što su:

- Krediti i potraživanja od banaka (uključujući sredstva kod banaka, kamate i naknade);
- Krediti i potraživanja od klijenata (uključujući kamate i naknade, potraživanja po osnovu lizinga, forfetinga i faktoringa);
- Finansijska sredstva koja se vode po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha (dužničke i vlasničke hartije od vrijednosti koje se ne uključuju u trgovačku knjigu, ili su uključene u trgovačku knjigu ali za njih banka ne izračunava potreban kapital za tržišne rizike u skladu sa odlukom kojom se uređuje adekvatnost kapitala banaka);
- Investicione hartije od vrijednosti (hartije od vrijednosti koje se drže do dospjeća, kao i hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju);
- Učešća u kapitalu drugih pravnih lica, izuzimajući učešća u kapitalu koja, u skladu sa odlukom kojom se uređuje adekvatnost kapitala banaka, predstavljaju odbačenu stavku od sopstvenih sredstava banke;
- Izdate garancije;
- Date kreditne obligacije (odobreni a neiskorišćeni krediti);
- Avali i akcepti mjenica;
- Ostala jemstva;
- Nepokrivena kreditna pisma (akreditivi).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2013. godine

Elementi sistema upravljanja kreditnim rizikom u Banci

Ključni elementi implementiranog stema upravljanja kreditnim rizikom Banke su:

1. Donošenje adekvatnih odluka o preuzimanju kreditnog rizika na bazi detaljne analize, koja se sprovodi u skladu sa Metodologija Banke za utvrđivanje kreditne sposobnosti fizičkih i pravnih lica i interno definisanih rejtinga Banke
2. Diverzifikacija i limitiranje kreditnog rizika
3. Regularno mjerenje, praćenje i izvještavanje o izloženosti Banke kreditnom riziku

1. *Donošenje adekvatnih odluka o preuzimanju kreditnog rizika na bazi detaljne analize, koja se sprovodi u skladu sa Metodologija Banke za utvrđivanje kreditne sposobnosti fizičkih i pravnih lica i interno definisanih rejtinga Banke*

U skladu sa interno razvijenim Metodologijama za utvrđivanje kreditne sposobnosti fizičkih i pravnih lica, Banka potencijalnim klijentima dodjeljuje interni rejting i ocjenjuje kreditnu sposobnost, a na bazi prethodno izvršene detaljne analize finansijskog položaja dužnika, ostvarenih rezultata i pokazatelja poslovanja u tekućem i prethodnom periodu, kreditne istorije klijenta, tržišnog položaja klijenta, adekvatnosti kolaterala i njegove utrživosti, kao pokrivenost plasmana kolateralom i procene stabilnosti i adekvatnosti izvora za vlačanje plasmana. Izvršena ocjena kreditne sposobnosti, kao i usklađenost zahtjeva za odobrenje plasmana sa Strategijom i politikama Banke, predstavljaju osnov za donošenje/predlog odluke o odobrenju ili odbijanju zahtjeva klijenta. U postupku odobravanja kredita Banka prvenstveno uzima u obzir hipoteke na stambenim odnosno poslovnim nepokretnostima adekvatne vrijednosti. Dalje, na bazi generalne prakse kreditno rizični plasmani se prioritetno odobravaju: malim i srednjim privrednim društvima koji pretežan dio poslovanja obavljaju preko Banke, preduzetnicima i drugim licima koja samostalno obavljaju privrednu djelatnost pretežno u okviru sistema Banke, pravnim licima koja su visoko profitabilna, imaju brz obrt kapitala i kraće rokove povraćaja sredstava, klijentima koji imaju kontinuirano pozitivno i održivo poslovanje, javnom sektoru i rezidentnim fizičkim licima, koja ostvaruju primanja preko Banke.

2. *Diversifikacija i limitiranje kreditnog rizika*

U cilju diversifikacije kreditne aktivnosti, Banka uspostavlja različite limite na nivou klijenata, grupa (povezanih) klijenata, za pojedine industrije (djelatnosti), geografske regije i specifične proizvode Banke.

3. *Regularno mjerenje, praćenje i izvještavanje o izloženosti Banke kreditnom riziku*

Praćenje, mjerenje i izvještavanje o izloženosti Banke kreditnom riziku se vrši na nivou pojedinačnih izloženosti i čitavog portfolia od strane različitih organizacionih djelova Banke.

Banka na mjesečnoj i kvartalnoj osnovi, a po potrebi i češće, vrši ocjenu rizika i analizu kreditnog rizika o čemu izvještava ALCO i Odbor direktora Banke minimum na mjesečnom nivou. Analiza i kontrola izloženosti Banke kreditnom riziku, vrši se na bazi praćenja ključnih informacija koje kao minimum podrazumijevaju:

- strukturu ukupne izloženosti Banke na stavke aktive i vanbilansa;
- koncentraciju izloženosti;
- praćenje limita u poslovanju u dijelu kreditnog rizika;
- strukturu kredita po ročnosti i djelatnosti;
- analizu klijenata čiji su KRP svrstani u lošu aktivu;
- pregled najvećih dužnika po stavkama aktive i vanbilansa;
- izloženosti prema akcionarima i licima povezanim sa Bankom;
- velike izloženosti Banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica;
- pregled novoodobrenih i restrukturiranih kredita;
- raspored bilansnih i vanbilansnih stavki i rezervacija po kategorijama rizika;
- naplatu kredita u periodu.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2013. godine

Banka na mjesečnoj osnovi vrši klasifikaciju stavki bilansne aktive i vanbilansnih stavki po osnovu kojih je izložena kreditnom riziku i obračunava rezervacije za procijenjene gubitke primjenjući procenete definisane Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama ("Sl. list Crne Gore", 22/12, 55/12 i 57/13).

Banka najmanje tromjesečno procjenjuje kvalitet aktive, utvrđuje da li postoji objektivni dokaz o obezvređenju stavki bilansne aktive, odnosno vjerovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki i obračunava adekvatni iznos tog obezvređenja, odnosno vjerovatnog gubitka. Banka vrši procjenu obezvređenja na dva nivoa: individualnom i kolektivnom.

Banka vrši individualnu procjenu ispravke vrijednosti za pojedinačno značajnog klijenta ili transakciju, ukoliko postoje objektivni dokazi obezvređenja. Izloženost se smatra značajnom kada ukupna bruto izloženost prema jednom klijentu ili grupi povezanih lica (kod pravnih lica), ili izloženost prema neizmirenom iznosu transakcije sa fizičkim licem, iznosi EUR 50.000 ili više.

Nivo obezvređenja plasmana se utvrđuje na osnovu projektovanih novčanih tokova koji će biti naplaćeni po osnovu ugovora sa klijentom, uzimajući u obzir istorijske podatke kreditne sposobnosti klijenta, uz razumijevanje postojećih i budućih poslovnih planova klijenta, ostvarivu vrijednost kolaterala, vremenske rokove za realizaciju kolaterala i dr. Upoređivanjem sadašnje vrijednosti očekivanih novčanih tokova sa nominalnom vrijednošću potraživanja utvrđuje se nivo obezvređenja plasmana.

Banka vrši procjenu obezvređenja na kolektivnoj osnovi za potraživanja:

- 1) za koja pri procjeni na pojedinačnoj osnovi utvrdi da ne postoji objektivni dokaz o obezvređivanju, odnosno vjerovatni gubitak
- 2) koja ne predstavljaju pojedinačno značajna potraživanja.

Prilikom kolektivne procjene obezvređenja odvojeno se analiziraju homogene grupe kredita (buckets), koje predstavljaju krediti i plasmani sa sličnim karakteristikama i rizičnim profilom. Kolektivno obezvređenje se vrši na osnovu migracionih matrica. Banka izračunava migracionu matricu na bazi istorijskih kretanja izloženosti, odnosno posmatranog portfolia između bucket-a za poslednje 3 godine, odnosno 36 mjeseci, kako bi se obezbijedilo da je obuhvaćen cijeli ekonomski ciklus i da su izračunati realni procenti ispravki vrijednosti, na osnovu % vjerovatnoće nastupanja statusa neizmirenja obaveza (PD) i % gubitka usled nastupanja statusa neizmirenja obaveza (LGD) za svaku grupu potraživanja (proizvoda).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2013. godine

Klasifikacija ukupnih kredita i potraživanja Banke na dan 31. decembar 2013. i 2012. godine prikazana je kao što sledi

Kategorija rizika	31. decembar 2013. godine					31. decembar 2012. godine				
	Ukupni krediti i potraživanja	Rezerva za kreditne gubitke	Ispravka vrijednosti	Neto krediti i potraživanja	Neto krediti i potraživanja	Ukupni krediti i potraživanja ¹	Rezerva za kreditne gubitke	Ispravka vrijednosti	Neto krediti i potraživanja	Neto krediti i potraživanja
	1	2	3	4 = 1 - 2	5 = 1 - 3	1	2	3	4 = 1 - 2	5 = 1 - 3
E	25.925	25.925	8.102	-	17.823	28.857	28.857	11.063	-	17.794
D	13.582	9.500	6.260	4.082	7.322	6.531	5.086	2.145	1.445	4.386
C	30.123	9.166	4.981	20.957	25.142	43.635	10.264	9.994	33.371	33.641
B	27.292	1.104	1.869	26.188	25.423	27.342	825	5.323	26.517	22.019
A	111.827	672	2.403	111.155	109.424	105.633	1078	7.474	104.555	98.159
	208.749	46.367	23.615	162.382	185.134	211.998	46.110	35.999	165.888	175.999

Klasifikacija vanbilansnih stavki Banke izloženih kreditnom riziku na dan 31. decembar 2013. i 2012. godine prikazana je kao što sledi:

Kategorija rizika	31. decembar 2013. godine					31. decembar 2012. godine				
	Vanbilansne stavke	Rezerva za kreditne gubitke	Rezervisanja	Neto vanbilansne stavke	Neto vanbilansne stavke	Vanbilansne stavke	Rezerva za kreditne gubitke	Rezervisanja	Neto vanbilansne stavke	Neto vanbilansne stavke
	1	2	3	4 = 1 - 2	5 = 1 - 3	1	2	3	4 = 1 - 2	5 = 1 - 3
E	11	11	-	-	11	-	-	-	-	-
D	11	7	-	4	11	-	-	-	-	-
C	504	126	-	378	504	239	46	-	193	239
B	3.007	60	-	2.947	3.007	4.233	127	-	4.106	4.233
A	35.850	12	-	35.838	35.850	24.425	31	7	24.394	24.418
	39.383	216	-	39.167	39.383	28.897	204	7	28.693	28.890

Kreditni klasifikovani u podgrupu C1 ili niže, odnosno krediti kod kojih je kašnjenje po osnovu dospelje glavnice i/ili kamate duže od 90 dana smatraju se non-performing plasmanima i oni su predmet posebnog razmatranja i praćenja.

Banka je internim propisima definisala da svaki instrument obezbjeđenja potraživanja Banke prema dužniku mora zadovoljavati sledeće uslove:

- da su prava Banka u vezi sa unovčenjem kolaterala priznata pozitivnim propisima kao prava prvog reda, odnosno ukoliko su priznata kao prava drugog reda da je vrijednost kolateralizovane imovine dovoljna da garantuje naplatu Banke u redovnom postupku namirenja;

¹ Po novoj računovodstvenoj politici otpisana kreditna potraživanja su vraćena u bilans i ona su uključena u bruto kredite na 31. 2012. godine radi uporedivosti podataka.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2013. godine

- da ne postoje zakonske i druge smetnje da se postupak za unovčenje kolaterala može pokrenuti u svakom trenutku po dospelosti potraživanja Banke.

Pregled pokrivenosti kredita, faktoringa i izdatih garancija kolateralima (hipoteke, zaloge i HOV):

U hiljadama EUR

Izloženost	31. decembar 2013. godine			31. decembar 2012. godine		
	Bruto izloženost	Procijenjena vrijednost kolaterala	Pokrivenost	Bruto izloženost	Procijenjena vrijednost kolaterala	Pokrivenost
AKTIVNI KREDITI						
Pravna lica	96,304	271,582	2.8	106,679	309,953	2.9
Fizička lica	65,954	107,780	1.6	72,814	122,060	1.7
Pale garancije	260	487	1.9	1,125	837	0.7
Overdraft	3,632	-		4,454	-	
Kreditne kartice	4,689	-		5,054	-	
	170,839	379,849	2.2	190,126	432,850	2.3
FAKTORING	20,461	29,967	1.5	21,248	29,967	1.4
GARANCIJE	35,611	41,765	1.2	29,223	49,690	1.7
OSTALO*	21,221			298		
UKUPNO:	248,132	451,581	1.8	240,895	512,507	2.1

Ostalo u 2013.godini* (Sredstva kod banaka, vremenska razgranicenja, investicione HOV, Investicije u pridružena preduzeća i zajedničke poduhvate po metodi kapitala i u zavisna preduzeća, Ostale stavke aktive u aktivi na koje se izdvajaju rezervacije, date kreditne obligacije (odobreni, a neiskorišćeni krediti))

U procijenjenu vrijednost kolaterala nije usao iznos koji se odnosi na kredite koji su preneseni na internu evidenciju.

Banka, kao dio kreditnog rizika, vrši procjenu i mjerenje rizika koncentracije na mjesečnom nivou. Prilikom ocjene nivoa izloženosti Banke riziku koncentracije razmatraju se različiti vidovi koncentracije kreditnog portfolia Banke i njihova usaglašenost sa usvojenim limitima izloženosti Banke.

Koncentracija po djelatnostima ukupno bruto plasiranih kredita komitentima od strane Banke je prikazana u okviru napomene 14, dok je koncentracija bruto plasiranih kredita (samo glavnice po ovim kreditima) po vrsti komitenta prikazana u narednoj tabeli:

U hiljadama EUR

Vrsta klijenta	31. decembar 2013.		31. decembar 2012.	
	Iznos	Učešće (%)	Iznos*	Učešće (%)
Jedinice lokalne samouprave i javne službe jedinica				
Lokalne samouprave	290	0,17%	458	0,25%
Privredna društva u većinskom državnom vlasništvu	29	0,02%	527	0,29%
Privredna društva u privatnom vlasništvu	93.608	55,87%	100.980	55,19%
Preduzetnici	107	0,06%	351	0,19%
Fizička lica	68.833	41,08%	75.568	41,30%
Kreditne kartice (pravna i fizička lica)	4.689	2,80%	5.055	2,76%
Nevladine i druge neprofitne organizacije	4	0,00%	44	0,02%
UKUPNO:	167.560	100,00%	182.983	100,00%

Data tabela je prikazana u skladu sa izvještajnim tabalama prema CBCG.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2013. godine

Restrukturiranje se vrši samo u slučajevima problematičnih plasmana. Pod problematičnim plasmanima se smatraju oni plasmani kod kojih:

- klijenti kasne u izvršenju ugovorne obaveze duže od 90 dana;
- su prepoznati poremećaji i problemi u kreditnoj sposobnosti klijenta (fizička lica), odnosno finansijskom položaju klijenta (pravna lica), koji nesumljivo ukazuju na izvjesno buduće kašnjenje.

Pregled restrukturiranih kredita u toku godine i načina restrukturiranja

	U hiljadama EUR	
	31. decembar 2013.	31. decembar 2012.
Produženje roka otplate za glavniciu ili kamatu	17.254	36.558
Smanjenje kamatne stope na odobreni kredit	47	90
Preuzeta potraživanja dužnika prema trećem licu, na ime potpune ili djelimične naplate kredita	-	9.821
Smanjenje iznosa duga, glavnice ili kamate	26	532
Kapitalizovanje kamate po kreditu odobrenom dužniku	7.742	2.266
Zamjena postojećeg ili postojećih kredita novim kreditom	20.474	-
Ostale slične pogodnosti koje olakšavaju finansijsku poziciju dužnika	32.316	8.364
	<u>77.859</u>	<u>57.631</u>

Pregled restrukturiranih kredita je u skladu sa izvjetajnim tabelama CBCG.

U okviru kreditnog rizika fali dio koji se odnosi na dalju analizu portfolija i predstavljanje djelova istog po kategorijama:

- Dospjeli ali neobezvrijeđeni krediti
- Krediti koji nisu u kašnjenju a nisu ni neobezvrijeđeni
- Obezvrijeđeni krediti

Izloženosti po stavkama bilansne aktive - 2013. godina:

Kategorija rizika	Nedospjeli i neobezvrijeđeni kredit i potraživanja	Dospjele i neobezvrijeđeni kredit i potraživanja	Obezvrijeđeni kredit i potraživanja	Ukupno 2013.
E	-	7,699	18,226	25,925
D	-	1,849	11,732	13,582
C	1,248	12,479	16,396	30,123
B	158	11,423	15,711	27,292
A	57,322	13,763	40,742	111,827
Ukupno	<u>58,728</u>	<u>47,213</u>	<u>102,807</u>	<u>208,749</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2013. godine

Izloženosti po vanbilansnim stavkama - 2013. godina:

Kategorija rizika	Nedospjele i neobezvrijeđene vanbilansne stavke	Dospjele i neobezvrijeđene vanbilansne stavke	Obezvrijeđene vanbilansne stavke	Ukupno 2013.
E	11	-	-	11
D	11	-	-	11
C	504	-	-	504
B	3,007	-	-	3,007
A	35,850	-	-	35,850
Ukupno	39,383	-	-	39,383

Izloženosti po stavkama bilansne aktive - 2012. godina:

Kategorija rizika	Nedospjeli i neobezvrijeđeni krediti i potraživanja	Dospjeli i neobezvrijeđeni krediti i potraživanja	Obezvrijeđeni krediti i potraživanja	Ukupno 2012.
E	-	8,490	20,367	28,857
D	-	1,635	4,896	6,531
C	2,539	12,380	28,716	43,635
B	1,519	10,593	15,230	27,342
A	40,812	10,261	54,560	105,633
Ukupno	44,870	43,359	123,768	211,998

Izloženosti po vanbilansnim stavkama - 2012. godina:

Kategorija rizika	Nedospjele i neobezvrijeđene vanbilansne stavke	Dospjele i neobezvrijeđene vanbilansne stavke	Obezvrijeđene vanbilansne stavke	Ukupno 2012.
E	-	-	-	-
D	-	-	-	-
C	239	-	-	239
B	4,233	-	-	4,233
A	24,125	-	300	24,425
Ukupno	28,597	-	300	28,897

Sledeće tabele prikazuju kvalitet bilansnih i vanbilansnih izloženosti po osnovu kojih je banka izložena kreditnom riziku za 2013. godinu i 2012. godinu respektivno. Izloženosti su prezentovane po kategorijama rizika i podjeli na nedospjela i neobezvrijeđena, dospjela i neobezvrijeđena potraživanja i obezvrijeđena potraživanja. Dospjelim potraživanjima se smatraju ona potraživanja sa kašnjenjem u plaćanju obaveza 1 dan i duže, dok se obezvrijeđenim potraživanjima smatraju potraživanja kojima je ispravljena vrijednost.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE**31. decembar 2013. godine****35. ANALIZA OSETLJIVOSTI**

Banka simulira uticaj promjene kamatnih stopa na neto prihod od kamate Banke, na bazi prognoza o kretanju kamatnih stopa za sve vremenske intervale prikazane u tabeli, u odnosu na aktuelnu prosječnu aktivnu kamatnu stopu. Uticaj na godišnji neto prihod od kamata (NII) za pojedinačan GAP se dobija na osnovu formule:

Uticaj na godišnji NII = (periodični GAP)*(vremenski period gap-a (god))*(promjena kamatne stope u baznim poenima)

S obzirom na ročnu neusklađenost kamatonosne aktive i pasive, odnosno uglavnom negativne periodične GAP-ove do jedne godine, Banka će imati negativan uticaj na godišnji neto prihod od kamata u slučaju povećanja kamatnih stopa.

	<u>31-Dec-13</u>	<u>31-Dec-12</u>
Povećanje za 100bps - uticaj na godišnji neto prihod od kamata	-601	-649
Povećanje za 200bps - uticaj na godišnji neto prihod od kamata	-1,202	-1,298

Analiza osjetljivosti rezultat Banke na promjene u deviznim kursovima, Banka bazira na promjeni ukupne neto otvorene devizne pozicije za određeni procenat.

	<u>31-Dec-13</u>	<u>31-Dec-12</u>
Povećanje ukupne neto otvorene pozicije za 15%	-233	-318
Povećanje ukupne neto otvorene pozicije za 30%	-466	-635

36. SUDSKI SPOROV I PRAVNI RIZICI

Na dan 31.decembra 2013. godine protiv Banke se vodi 16 sudskih sporova - parnice od strane pravnih i fizičkih lica. Po procjeni pravne službe Banke, ukupna vrijednost ovih sporova iznosi EUR 11,499 hiljada. Navedeni iznosi ne uključuje eventualne zatezne kamate koje mogu biti utvrđene po okončanju sudskih sporova, obzirom da rukovodstvo nije u mogućnosti da utvrdi potencijalne efekte zateznih kamata koji mogu nastati po osnovu ovih sporova do datuma izdavanja ovih finansijskih iskaza.

Najznačajniji sporovi koji se vode protiv Banke su sporovi po tužbama sljedećih tužilaca:

1. Persa Šofranac
2. Zeljezara AD i MNSS B.V. Holandija
3. FZU "EUROFOND
4. Zoran Divanovic
5. Jovo Divanović
6. Miodrag Dragovic.

Na dan 31. decembra 2013 i 2012. godine nijesu izvršena rezervisanja za potencijalne gubitke po osnovu sudskih sporova.

Banka nema registrovano vlasništvo u zemljišnim knjigama za sve nepokretnosti koje iskazuje kao nepokretnosti u vlasništvu, a u okviru stečene aktive i stalnih sredstava namijenjenih prodaji. Banka sprovodi aktivnosti na prikupljanju neophodne dokumentacije za uknjižbu kako bi ispunila sve potrebne uslove. Dodatno, na pojedinim nepokretnostima uspostavljeni su tereti čime se postavlja pitanje mogućnosti prodaje tih nepokretnosti, kao i novčanog iznosa koji bi bio realizovan nakon prodaje i izmirenja tereta, što dovodi u pitanje adekvatnost iskazane vrijednosti nepokretnosti.

37. PORESKI RIZICI

Poreski zakoni Crne Gore se često različito tumače i predmet su čestih izmjena. Tumačenje poreskih zakona od strane poreskih vlasti u odnosu na transakcije i aktivnosti Banke mogu se razlikovati od tumačenja rukovodstva Banke. Kao rezultat iznjetog, transakcije mogu biti osporene od strane poreskih vlasti i Banci može biti određen dodatni iznos poreza, kazni i kamata. Period zastarjelosti poreske obaveze je pet godina. To praktično znači da poreske vlasti imaju prava da odrede plaćanje neizmirenih obaveza u roku od pet godina od kada je obaveza nastala.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2013. godine

38. DOGAĐAJI NAKON DANA BILANSA STANJA

Centralna Banka Crne Gore je na dan 13. februar 2014. godine, donijela rešenje T 0102-2/3 kojim se Banci nalaze da dostigne koeficijent solventnosti od minimum 12% do 30. septembra 2014. godine i održava ga do 31. decembra 2014. godine.

U skladu sa obračunima koje je Banka izvršila na osnovu nerevidiranih finansijskih informacija Banke za prvi kvartal 2013. godine, koristeći kvartalni paket izvještajnih obrazaca na dan 31. marta 2013. godine, koeficijent solventnosti Banke iznosi 10,55%.

Banka je donela Plan uvećanja sopstvenih sredstava u kojem se navodi da u cilju poboljšanja kvaliteta kreditnog portfelja i smanjenja nivoa NPL Banka preduzima aktivnosti kojima bi omogućila smanjenje broja dana kašnjenja u izmirenju potraživanja, sanaciju portfelja kroz efektivnu naplatu, restrukturiranje loših plasmana, sticanje imovine i prodaju nepokretnosti po već stečenoj aktivni, sa akcentom na unovčavanje nekretnina od čijeg je sticanja proteklo više od 4 godine. Realizacijom navedenih aktivnosti poboljšao bi se finansijski rezultat Banke i umanjio iznos nedostajućih rezervi koje kao odbaena stavka utiču na pad koeficijenta solventnosti.

39. DEVIZNI KURSEVI

Zvanični kursevi valuta koji su korišćeni za preračun deviznih pozicija iskaza o finansijskoj poziciji u EUR na dan 31. decembra 2013. i 2012. godine bili su:

	<u>31. decembar 2013.</u>	<u>31. decembar 2012.</u>
USD	0.7255	0.7586
CHF	<u>0.8157</u>	<u>0.8278</u>
GBP	<u>1.1956</u>	<u>1.2241</u>